

Internetconsultatie Herziening Omgevingsbeleid 2025

Denk mee over de wijzigingen aan het beleid
van de Provincie Zuid-Holland

Afbeelding op voorpagina:

Transformatorhuisje

Tineke Dijkstra

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Hulp bij lezen (leeswijzer)	3
1.2	Algemene uitleg over omgevingsbeleid.....	3
2.	Reageren op de wijziging van het omgevingsbeleid.....	4
2.1	Internetconsultatie	4
2.2	Terinzagelegging	4
2.3	Planning	5
3.	Onderwerpen Herziening 2025	6
4.	Voorgestelde onderwerpen tijdens Herziening Omgevingsbeleid 2025	7
4.1	Ruimtelijke koers.....	7
4.1.1	Nieuwe Ruimtelijke Koers voor Zuid-Holland.....	7
4.2	Water	8
4.2.1	Hernormering regionale waterkeringen.....	8
4.2.2	Water en bodem sturend	9
4.2.3	Grondwater	10
4.2.4	Bodem en ondergrond	11
4.3	ZHPLG	12
4.3.1	Verhogen grondwaterstand veenweiden (peil).....	12
4.3.2	Boerenlandvogels.....	12
4.3.3	Emissieplafond ammoniak.....	13
4.3.4	Drukfactoren rondom N2000 wegnemen	13
4.3.5	Integraal: Doel en middelenstapeling in gebieden.....	14
4.4	Ruimte en Landschap.....	16
4.4.1	Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.....	16
4.4.2	Afwegingskader ruimtelijke ontwikkelingen	21
4.4.3	Herijking 3ha kaart	21
4.4.4	Ruimtelijke kwaliteit en landschap.....	22
4.4.5	Groenblauwe netwerken.....	23
4.5	Economie	28
4.5.1	Ruimtelijk Economie Visie	28
4.5.2	Regels voor bedrijfsgebonden kantoren.....	28
4.5.3	Minimale milieuzonering op bestaande bedrijventerreinen.....	29
4.5.4	Circulair Zuid-Holland	30
4.5.5	Tuinbouw	30
4.5.6	Digitale Economie.....	30
4.5.7	Defensie.....	31
4.6	Wonen	32
4.6.1	Huisvestingseffect en zicht op arbeidsmigranten en mogelijkheden huisvesting versterken	32
4.6.2	Gewijzigde rol provincie n.a.v. wijziging Huisvestingswet 2014	32

4.6.3 Sturing op voldoende locaties voor asielopvang	32
4.6.4 Sturing op voldoende Huisvesting voor ouderen	33
4.6.5 Anticiperen op wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting	33
4.6.6 Ramingen & prognoses.....	34
4.7 Natuur	35
4.7.1 Bos en Bomen (400 ha n.a.v. aangenomen motie).....	35
4.7.2 Groenblauwe dooradering	35
4.7.3 Natuurnetwerk Nederland – aanpassingen begrenzing.....	36
4.7.4 Bescherming belangrijk weidevogelgebied – aanpassing begrenzing en instructieregels.....	45
4.8 Energie	51
4.8.1 ‘Duurzaam energiesysteem’	51
4.8.2 Herziening plaatsingsvisie	52
4.8.3 Warmte.....	54
4.8.4 Zonne-energie	56
4.8.5 Herziening kleine windmolens (boerenerfmolens)	57
4.9 Externe Veiligheid	60
4.9.1 Nieuw beleid op energiedragers	60
4.10 Daadkrachtig provinciaal bestuur	61
4.10.1 Participatiebeleid.....	61
4.10.2 Digitaal bestuur	61
4.11 Cultuur en Erfgoed	62
4.11.1 Erfgoed beschermen in de omgeving	62
4.11.2 Provinciale erfgoedlijnen zichtbaar en beleefbaar.....	62
4.11.3 Rijksmonumenten en historische molens in goede staat.....	62
4.11.4 Molenbiotopen.....	63
4.11.5 Archeologie beschermen en zichtbaar maken	63
4.11.6 Cultuurparticipatie	64
4.11.7 Ondersteuning openbare bibliotheken Zuid-Holland.....	64
4.12 Landbouw	65
4.12.1 Toekomstbestendige landbouw.....	65
4.13 Recreatie	67
4.13.1 Recreatiegebieden.....	67
4.13.2 Recreatief hoofdnet fiets.....	67
4.13.3 Haagse stadsbossen beschermen (natuur en recreatie)	67
4.14 Gezondheid en Welzijn	69
4.14.1 Samenwerken aan een gezond Zuid-Holland	69
4.15 Mobiliteit	70
4.15.1 Bereikbaar Zuid-Holland.....	70
4.15.2 Utilitair hoofdnet fiets	70

1. Inleiding

1.1 Hulp bij lezen (leeswijzer)

In dit document lees je over de wijzigingen van het omgevingsbeleid in 2025. Deze wijzigingen worden voorgesteld in wat we ‘Herziening Omgevingsbeleid Zuid-Holland 2025’ noemen. Het omgevingsbeleid bestaat uit al het beleid voor de leefomgeving. Denk aan wonen, energie en natuur.

Hoofdstuk 2 beschrijft hoe en wanneer je kunt **reageren** op deze wijziging van het omgevingsbeleid.

Hoofdstuk 3 beschrijft **waarom** we het omgevingsbeleid willen wijzigen

Hoofdstuk 4 beschrijft **hoe** we het omgevingsbeleid willen wijzigen

1.2 Algemene uitleg over omgevingsbeleid

Het omgevingsbeleid van provincie Zuid-Holland bestaat uit de Omgevingsvisie, het Omgevingsprogramma en de Omgevingsverordening.

Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie beschrijven Provinciale Staten voor een lange termijn de hoofdlijnen van het te voeren beleid voor de fysieke leefomgeving. Daarmee biedt het een overzicht van de doelen en hoofdlijnen van het omgevingsbeleid. Alle onderdelen hangen met elkaar samen.

De Omgevingsvisie bestaat uit verschillende delen:

- De ‘ambities’ beschrijven waar we maximaal ons best voor willen doen;
- De ‘beleidsdoelen’ beschrijven de doelen die we willen behalen;
- De ‘beleidskeuzes’ beschrijven hoe we de beleidsdoelen willen behalen.

Omgevingsprogramma

In het Omgevingsprogramma beschrijven Gedeputeerde Staten wat zij gaan doen om de doelen uit de Omgevingsvisie te halen. Het Omgevingsprogramma bestaat uit maatregelen voor de uitvoering en de uitwerking van de doelen uit de Omgevingsvisie. Deze maatregelen zijn gesorteerd op beleidsdoel.

Omgevingsverordening

Soms zijn voor het behalen van de doelen ook regels nodig. In de Omgevingsverordening staan de regels voor de omgeving waarin we leven. Deze regels kunnen voor bijvoorbeeld gemeenten gelden, maar soms ook voor bedrijven of inwoners.

Vaststelling

De Provinciale Staten stellen de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening vast. Gedeputeerde Staten stellen het Omgevingsprogramma vast.

We bepalen de ambities voor langere tijd. Dus die wijzigen we in principe niet. Als we het beleid wijzigen, bekijken we dus vooral de doelen, keuzes, maatregelen en regels.

2. Reageren op de wijziging van het omgevingsbeleid

Dit hoofdstuk beschrijft hoe en wanneer je kunt reageren op de wijziging van het omgevingsbeleid in 2025. Reageren kan tijdens geplande participatiemomenten. Daarna kan het nog een keer tijdens de terinzagelegging. Beide manieren worden hieronder uitgelegd.

2.1 Internetconsultatie

Participatie betekent dat we je als inwoner, bedrijf of organisatie betrekken bij het wijzigen van beleid. Een onderdeel van participatie bij deze Herziening 2025 is de internetconsultatie. Dat wil zeggen dat we via onze website een oproep doen om mee te denken over wijzigingen aan ons omgevingsbeleid. Bij impactvolle wijzigingen op specifieke onderwerpen uit het beleid, wordt – los van de internetconsultatie – ook aparte participatie georganiseerd. Denk daarbij aan de voorbeelden uit de inleiding; wonen, energie en natuur.

Iedereen die dit wil, kan van 6 tot en met 24 maart 2025 op de voorstellen van de provincie reageren. Dat gaat eenvoudig met een reactieformulier waar je op de onderwerpen naar keuze een reactie kunt geven. Omdat het voor ons belangrijk is om te weten waarom je bepaalde wijzigingen in de voorstellen zou willen aanbrengen, is er veel ruimte voor toelichting. Op deze website vind je de link naar het reactieformulier: [Herziening 2025](#) **Let op:** voor reacties is geen bestuurlijke afstemming nodig!

Voorafgaand aan de internetconsultatie, is op 6 maart een Open Huis georganiseerd voor medeoverheden en organisaties in het Provinciehuis. Wij geven die dag uitleg en vragen hen mee te denken over de wijziging van het omgevingsbeleid.

In de volgende fase heet de wijziging van het omgevingsbeleid de ‘ontwerp-herziening’. In de ontwerp-herziening kun je teruglezen hoe we je reactie hebben meegenomen (zie tijdlijn in 2.3). In dit document lees je ook per beleidskeuze hoe de (aparte) participatie is georganiseerd en wat we hebben gedaan met de resultaten. Als je hebt gereageerd tijdens de internetconsultatie, dan krijg je van ons bericht wanneer de ontwerp-herziening klaar is voor de terinzagelegging.

2.2 Terinzagelegging

De ontwerp-herziening maken we openbaar een paar maanden na de internetconsultatie, dat heet een terinzagelegging. Iedere persoon of organisatie kan reageren op de ontwerp-herziening tijdens de terinzagelegging. Een inhoudelijke reactie heet dan een ‘zienswijze’.

Het kan zijn dat wij op basis van zienswijzen nog aanpassingen maken aan het beleid.

Als je een zienswijze hebt gestuurd, kun je inspreken tijdens een hoorzitting voorafgaand aan een vergadering van de Statencommissie Ruimte & Milieu. Het maakt daarvoor niet uit of je zienswijze ervoor heeft gezorgd dat we iets hebben gewijzigd.

Als indiener van een zienswijze informeren we je op tijd over al deze stappen.

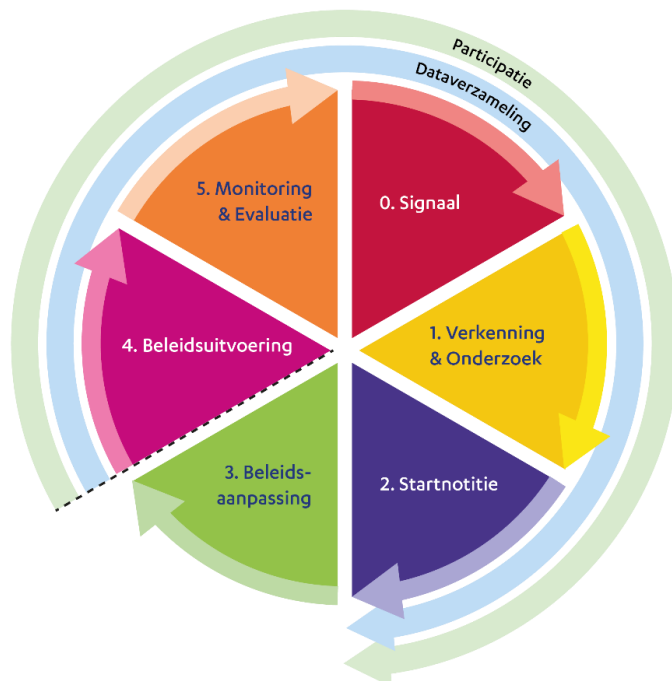
2.3 Planning

De complete planning van de Herziening omgevingsbeleid 2025 zie je hieronder in een tijdlijn.

Tijdlijn Herziening Omgevingsbeleid 2025

Een herziening van het omgevingsbeleid is onderdeel van de beleidscyclus, in een herziening worden stap 1, 2 en 3 doorlopen (zie onderstaande afbeelding).

De beleidscyclus

Een herziening van het omgevingsbeleid doorloopt drie fases:

- fase 1 (Verkenning & Onderzoek);
- fase 2 (Startnotitie);
- fase 3 (Beleidsaanpassing).

Het definitieve omgevingsbeleid wordt vastgesteld in een vergadering van Provinciale Staten.

3. Onderwerpen Herziening 2025

In het drukke Zuid-Holland is ruimte schaars, daarom is de provincie vorig jaar een nieuwe 'Ruimtelijke Koers' ingeslagen waarmee richting de toekomst bewuster met ruimtelijke vraagstukken wordt omgegaan. Samen met afspraken uit het provinciale coalitieakkoord en afspraken met het Rijk heeft dit invloed op een groot aantal onderwerpen in ons beleid. Om dit beleid actueel en toepasbaar te houden en hiermee zo goed mogelijk op nieuwe trends en ontwikkelingen te kunnen inspelen wordt ons omgevingsbeleid jaarlijks herzien.

In deze Herziening 2025 zijn er onder andere voorstellen voor een nieuwe aanpak van water, het landelijk gebied, ruimte en landschap, energie, economie en landbouw.

Op al deze terreinen wordt het omgevingsbeleid aangepast omdat de actualiteit daarom vraagt. De provincie maakt dat beleid niet alleen, maar doet dat graag samen met belanghebbenden als inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en medeoverheden. Want door de aanvullingen en aanpassingen door de belanghebbenden wordt het provinciaal beleid alleen maar beter.

4. Voorgestelde onderwerpen tijdens Herziening Omgevingsbeleid 2025

Dit hoofdstuk beschrijft de onderwerpen waarvan wij voorstellen om ze te wijzigen tijdens de Herziening Omgevingsbeleid 2025.

4.1 Ruimtelijke koers

4.1.1 Nieuwe Ruimtelijke Koers voor Zuid-Holland

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Zorgen dat de Omgevingsvisie in lijn komt met de koers uit het Ruimtelijk Voorstel en geactualiseerd wordt.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Verschillende andere onderwerpen in deze internetconsultatie wijzigen als gevolg van de nieuwe Ruimtelijke koers. Dit wordt in die hoofdstukken verder toegelicht.

Hoofdstuk 3 'Hier staat Zuid-Holland nu' en Hoofdstuk 4 'Hier wil Zuid-Holland naar toe' van de *Omgevingsvisie*, zullen wijzigen met onderstaande 'denklijnen' in gedachten houdend.

1. Integraal herzien en actualiseren in lijn met de koers van het Ruimtelijk Voorstel. Wat betreft structuur door de lagenbenadering leidend te maken. Inhoudelijk onder meer ten aanzien van omgaan met schaarse ruimte, noodzaak tot verandering en uitwerking van de nieuwe koers. Teksten worden (verkort) overgenomen uit Ruimtelijk Voorstel, evenals kaartmateriaal. Verouderde teksten en kaartbeelden die niet langer aansluiten op huidig beleid en huidige beleidsvoornemens komen te vervallen.
2. Beschrijving van Zuid-Holland in landschapstypen (delta, kust en duinen, veenweiden, hoogstedelijk gebied, grootindustriële gebied). Per landschapstype feitelijke beschrijving in tekst en nieuw kaartmateriaal. Waar mogelijk hergebruik bestaande teksten.
3. Analyse en beschrijving van Zuid-Holland op basis van de lagenbenadering (ondergrond, netwerken, occupatie). Per laag feitelijke beschrijving in tekst en nieuw kaartmateriaal. Waar mogelijk hergebruik bestaande teksten.
4. Toevoegen huidig ruimtegebruik. Feitelijke beschrijving in tekst en nieuw kaartmateriaal.
5. Toevoegen reeds gemaakte bestuurlijke afspraken over ontwikkellocaties. Feitelijke beschrijving in tekst en nieuw kaartmateriaal.
6. Toevoegen afwegingselementen brede welvaart, inclusief verwijzing naar beleidskeuze Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling en verordeningstekst over afwegingskader ruimtelijke ontwikkelingen.
7. Verplaatsen beleidsteksten die ingaan op de sturingsfilosofie naar hoofdstuk 2 Sturingsfilosofie.
8. Verplaatsen beleidsteksten die dubbel met of thuishoren in de beleidskeuzes naar hoofdstuk 6 Beleidsdoelen en beleidskeuzes.
9. Uitbreiden toepassing Monitor Leefomgeving met mogelijkheid tot effectbeoordeling beleidsvoornemens.
10. Sterkere koppeling aan doelen en scope Omgevingswet.

4.2 Water

4.2.1 Hernormering regionale waterkeringen

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De provincie heeft de wettelijke plicht om belangrijke waterkeringen (dijken) langs vaarten, meren en boezems aan te wijzen als regionale waterkering en daarvoor een omgevingswaarde (veiligheidsnorm) vast te stellen. Dit doet de provincie in de Omgevingsverordening. De omgevingswaarden zijn ingedeeld in vijf veiligheidsklassen. De omgevingswaarde hangt samen met de schade die bij het doorbreken van de waterkering kan optreden. Ook wordt gekeken naar zaken zoals natuur, wegen, hoeveel mensen er wonen en woningbouwplannen. In de “Handreiking beoordelen mate van maatschappelijk belang bij niet-primaire keringen” van de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) staat hoe de veiligheidsklasse wordt bepaald.

Waterschap Rivierenland, samen met de provincie, heeft vanaf 2021 onderzoek gedaan naar de omgevingswaarden van de regionale keringen in de Alblasserwaard. Daaruit blijkt dat voor een deel van de onderzochte regionale keringen de omgevingswaarde de schade die bij een overstroming zou ontstaan past bij een minder strenge omgevingswaarde. Bij de herziening 2024 is voor de groene/ onbebouwde regionale keringen al de omgevingswaarde aangepast. Bij deze herziening 2025 worden de omgevingswaarden van de rode/bebouwde regionale keringen in de Alblasserwaard aangepast.

Dankzij nieuwe kennis en techniek kunnen de overstromingsrisico's en schade beter worden berekend dan voorheen. Ook werkt het waterschap aan verbeteringen van het regionale watersysteem, waardoor waterstanden beter te beheersen zijn. Ook speelt mee dat in het verleden op basis van bestuurlijke afwegingen veiligheidsklasse III als ondergrens is gekozen. Ook als de schade bij een dijkdoorbraak klein genoeg is om een lagere veiligheidsklasse vast te stellen. Uit het onderzoek dat nu is uitgevoerd blijkt dat de omgevingswaarde voor de regionale waterkeringen minder streng kan zijn dan voorheen nodig werd geacht.

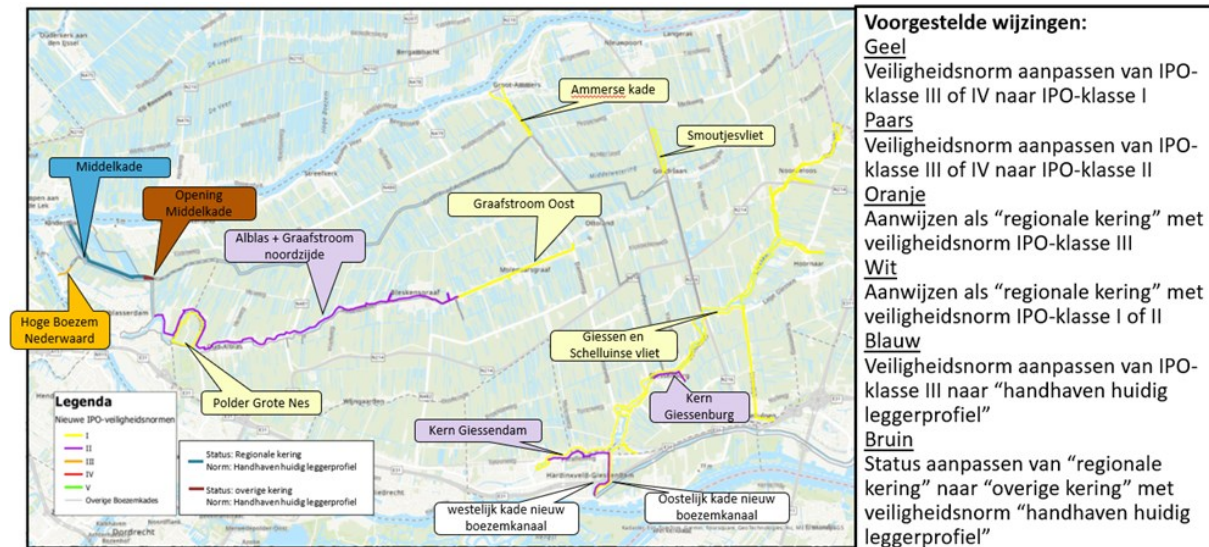
Uit het onderzoek is ook gebleken dat de omgevingswaarde voor de Middelhade kan worden aangepast. De Middelhade is nu nog een regionale waterkering met veiligheidsklasse III. Door de aanpassingen in het watersysteem wordt in deze kering een opening gemaakt. Dat gedeelte is daardoor geen regionale waterkering meer. De rest van de Middelhade blijft wel als regionale waterkering in de verordening staan met de eis dat het resterende deel moet blijven zoals die nu is.

Ook is het waterschap bezig met een onderzoek naar een nieuw aan te leggen boezemgemaal en boezemkanaal bij Hardinxveld. Langs dit nieuwe boezemkanaal komen ook waterkeringen te liggen. Hiervoor vraagt het waterschap aan de provincie om deze waterkeringen aan te wijzen als regionale kering en hiervoor een omgevingswaarde vast te stellen. Ook hiervoor is gebruik gemaakt van “Handreiking beoordelen mate van maatschappelijk belang bij niet-primaire keringen” van de STOWA. Deze nog aan te leggen keringen zullen worden aangewezen en krijgen een omgevingswaarde die pas geldt vanaf een later moment.

Tenslotte blijkt uit het onderzoek dat een stukje bestaande kering (de Boezemkade tussen de hoge boezem Nederwaard en polder Blokweer) alsnog als regionale kering moeten worden aangewezen.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

De provincie past geometrische begrenzingsen en de normeringen behorende bij de omgevingswaarden in de *Omgevingsverordening* aan. De aanpassingen betreffen alleen regionale waterkeringen in beheer bij waterschap Rivierenland.

4.2.2 Water en bodem sturend

Motivatie: Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

We lopen tegen de grenzen van het water- en bodemsysteem aan. Het blijkt niet meer maakbaar om met ons huidige systeem de risico's die zijn verbonden aan water te veel, water te weinig en overstromingsrisico's op te lossen. Bodemdaling en lage waterstanden zorgen voor veel schade aan funderingen van gebouwen en extra onderhoud aan wegen en spoorwegen. Voldoende goed drinkwater is niet langer vanzelfsprekend. Het voortbestaan van planten- en diersoorten staat onder druk. De kwaliteit en beschikbaarheid van water en bodem hebben grote invloed op de scheepvaart, landbouw, energievoorziening, industrie en natuur. Op verzoek van PS is uitgewerkt hoe water en bodem sturend randvoorwaardelijk kunnen zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Er is gekozen om:

- bestaande teksten in de *Omgevingsvisie* aan te scherpen en aan te vullen met het meer randvoorwaardelijk maken van water en bodem sturend. Dit is gedaan in de 'Sturingsfilosofie', in de beleidsdoelen 'Leven met Water', 'Bevorderen verbetering milieukwaliteit en gezondheid' en 'Klimaatbestendig Zuid-Holland, opgewassen tegen de effecten van klimaatverandering, en in de enkele van de onderliggende beleidskeuzes. Tevens is een nieuw beleidsdoel 'Water en bodem sturend' geïntroduceerd met onderliggende beleidskeuze;
- enkele maatregelen toe te voegen aan het *Omgevingsprogramma*, over drinkwatervoorziening, en over de koppeling van de klimaatonderlegger en Leidraad klimaatadaptief bouwen aan de locatiekeuze en locatie-inrichting bij ruimtelijke ontwikkelingen;

- een wijziging van de *Omgevingsverordening* te formuleren, ter vervanging van het bestaande artikel 7.41aa, met daarin prestatie-eisen voor klimaatadaptieve ruimtelijke ontwikkeling die in acht genomen moeten worden door gemeenten bij vaststellen van het omgevingsplan (instructieregel)

Voor de concrete tekst(wijziging)en aan de Omgevingsverordening, zie de bijlage bij deze internetconsultatie.

4.2.3 Grondwater

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Op 9 maart 2022 hebben Provinciale Staten het Regionaal waterprogramma Zuid-Holland 2022-2027 vastgesteld. Met het regionaal waterprogramma geeft de provincie uitvoering aan onder andere de Kaderrichtlijn Water en de Grondwaterrichtlijn. Bijlage D bij het regionaal waterprogramma bevat het provinciaal beleidskader grondwaterkwaliteit en legt uit hoe om te gaan met historische bodem- en grondwaterverontreinigingen in relatie tot de doelen van de hiervoor genoemde richtlijnen. Dit beleidskader is het gevolg van het wegvallen van de Wet bodembescherming in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Een deel van de maatregelen die zijn opgenomen in dit beleidskader werken door via de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening, waarin de juridische regels zijn opgenomen die benodigd zijn voor de uitvoering van het beleidskader. Om het beleidskader grondwaterkwaliteit beter te laten aansluiten op de systematiek van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening, is het beleidskader op een aantal onderdelen herijkt. Dit heeft tot een aantal wijzigingen in het beleidskader geleid. De belangrijkste daarvan bestaan uit:

- Het opnemen van uitzonderingen voor het uitvoeren van een risicobeoordeling grondwaterkwaliteit. De risicobeoordeling bepaalt of er noodzaak is tot het treffen van curatieve maatregelen, zoals een bronaanpak of een grondwatersanering;
- Begrippen als 'inbreng van verontreinigende stoffen', 'natuurlijke achtergrondconcentraties' en 'diffuse verontreinigingen' zijn verduidelijkt;
- Het verwijderen van bijlage 2 met de duiding van gevaarlijk verontreinigende stoffen bij het beleidskader. Deze bijlage is in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening opgenomen.
- De stroomschema's risicobeoordeling grondwaterkwaliteit zijn aangepast naar aanleiding van de opgenomen uitzonderingen.
- Ook zijn in de stroomschema's aanpassingen doorgevoerd om te bewerkstelligen dat het bevoegd gezag eerder wordt betrokken bij de risicobeoordeling van een verontreiniging in grondwater die de kwaliteit van oppervlaktewater, van water bestemd voor menselijke consumptie en van grondwaterafhankelijke natuur negatief kan beïnvloeden.

Hiermee sluit het beleidskader grondwaterkwaliteit bij het regionaal waterprogramma weer goed aan op de inhoudelijke regels in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

De huidige Bijlage D van het Regionaal waterprogramma Zuid-Holland 2022-2027, getiteld 'Beleidskader grondwaterkwaliteit - *Omgaan met bodem- en grondwaterverontreinigingen in relatie tot de KRW-doelen voor grondwater*' (versie 1.2, d.d. 7 december 2021), vastgesteld bij besluit van Provinciale Staten d.d. 9 maart 2022 (nr. 7435), wordt vervangen door een herzien exemplaar (versie 2.2, d.d. 8 april 2024).

4.2.4 Bodem en ondergrond

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Gezien landelijke ontwikkelingen onder andere rondom water en bodem sturend en de verdere ontwikkeling van 4D-Ordening is een actualisatie van ons beleid wenselijk. Voor het duurzaam beheren van waarden van de ondergrond wil de provincie dit verder bevorderen om zodoende het hedendaagse landschap beter te begrijpen en om te leren hoe om te gaan met toekomstig ruimtegebruik.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Voor de concrete tekst(wijziging)en in de *Omgevingsvisie*, de *Omgevingsverordening* en het *Omgevingsprogramma*, zie de bijlage bij deze internetconsultatie.

4.3 ZHPLG

4.3.1 Verhogen grondwaterstand veenweiden (peil)

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Reductie CO₂-emissie uit veenweiden is opgenomen in Klimaatakkoord. De opgave voor provincie Zuid-Holland is 0,21 Mton/jr reductie in 2030 ten opzichte van referentiejaar 2016. Het Klimaatakkoord is een uitwerking van de Klimaatwet. Het reductiedoel voor 2030 is een tussendoel. De Klimaatwet is gericht op verdere reductie (naar nul emissie) in 2050.

De opgave gaat samen met de opgave van remmen bodemdaling van de veengronden; doorgaande bodemdaling is een doorgaande en toenemende kostenpost voor de toekomst op onder meer keringen, infrastructuur, funderingen en verzilting.

Het hoog(er) houden van de grondwaterstand is (vooralsnog) de enige manier is om te komen tot reductie van de CO₂-emissie uit veen. Dat kan bereikt door combinatie van sturen op slootpeil (via peilbesluit waterschap) en bodem-vernattig-maatregelen in percelen (via subsidie op maatregelen zoals waterinfiltratiesystemen). Uit een onlangs uitgevoerde "impactstudie verhogen grondwaterstand veenweiden" weten we al dat, om de opgave te halen, een generieke grondwaterstand van 40 cm onder maaiveld of minder nodig is (eerder 30 cm-mv). We weten ook al dat dit ongewenste effecten heeft op het watersysteem en het grondgebruik, die aanvullende beheersafspraken, instrumenten en middelen vergen om (deels) te kunnen tackelen.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Voor de concrete tekst(wijziging)en in de *Omgevingsvisie*, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4.3.2 Boerenlandvogels

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De weidevogelstand gaat al decennialang achteruit, en deze achteruitgang is nog niet gestopt. Dat is de reden dat de Europese Commissie (EC) recent een infractieprocedure is gestart. Eind november heeft het Ministerie van LNV een (vertrouwelijke) antwoordbrief aan de EC gestuurd. Hierin worden een aantal maatregelen geschetst die moeten bijdragen aan het herstel. Het jaarlijkse bedrag van € 500 miljoen dat het kabinet heeft uitgetrokken voor agrarisch natuurbeheer (ANB) speelt een belangrijke rol in het Nederlandse herstelplan. Vóór de Voorjaarsnota wordt een Kamerbrief verwacht waarin het ministerie de plannen met betrekking tot de € 500 miljoen zal toelichten. Het geld is uitgetrokken voor agrarisch natuurbeheer, dat is breder dan het huidige Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), waar in 2024 een bedrag van € 100 miljoen voor beschikbaar was.

Voor weidevogels wordt er in het kader van de Europese inbreukprocedure op korte termijn een actuele doelstelling verwacht. Het is de vraag of dat voor akkervogels ook zal gelden. Tot die tijd houden we vast aan de opgaven uit het voormalige NPLG, waarin de opgave voor Zuid-Holland circa 3.500 extra broedparen van de grutto als vlaggenschip voor de weidevogels bedroeg. En de opgave voor akkervogels werd vertaald in circa 300 extra broedparen van de patrijs. Als je de aantallen indicatief doorvertaalt naar benodigd oppervlak dan zouden bovenstaande aantallen resulteren in een indicatieve extra hectare-opgave voor weidevogels van 11.000 ha en voor akkervogels van 1.900 ha in het ANLb.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Voor de concrete tekst(wijziging)en in de *Omgevingsvisie* en het *Omgevingsprogramma*, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4.3.3 Emissieplafond ammoniak

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Te hoge stikstofdepositie leidt tot verslechtering van de natuur. De reductie van stikstofemissies is landelijk wettelijk vastgelegd als resultaatsverplichting in de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (en inmiddels de Omgevingswet, artikel 2.15a). Volgens deze verplichting moet in 2035 landelijk minimaal 74% van het areaal van alle stikstofgevoelige habitats en leefgebieden van soorten in Natura 2000- gebieden zich onder de Kritische Depositie Waarde (KDW) bevinden. Om deze omgevingswaarde te halen zijn richtinggevende emissiereductiedoelen ammoniak (NH₃) toebedeeld aan de provincies. In oktober 2024 heeft de minister van LVVN aangegeven dat het stikstofdoel voor 2025 landelijk al niet haalbaar is. Voor de komende jaren vergt dat nog extra inspanningen, zeker nu de rechtbank in de Greenpeace uitspraak van 22 januari 2025 de Staat heeft opgedragen op laste van een dwangsom aan de eigen wettelijk gestelde doelen voor 2030 te voldoen.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Nog geen concreet voorstel voor aanpassing van teksten in het omgevingsbeleid. Met de uitkomsten van de OER zal worden gekeken met welke variant het doelbereik met betrekking tot stikstofreductie het dichtst zal worden benaderd, met inachtneming van economische haalbaarheid. Juridische borging van stikstofreductie heeft prioriteit. Trapsgewijze invoering van een genormeed emissieplafond om de reductie te kunnen borgen wordt ook onderzocht.

In het OER worden de volgende alternatieven voor de aanpassing van het omgevingsbeleid onderzocht:

- Streefwaarde/omgevingswaarde van 45 kg NH₃/ha/jr voor de Zuid -Hollandse melkveehouderij
- Streefwaarde/omgevingswaarde van 40 kg NH₃/ha/jr voor de Zuid -Hollandse melkveehouderij
- Streefwaarde/omgevingswaarde van 35 kg NH₃/ha/jr voor de Zuid -Hollandse melkveehouderij

4.3.4 Drukfactoren rondom N2000 wegnemen

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

We zijn wettelijk verplicht om de Natura 2000-doelstellingen te halen (verplichting voortvloeiend uit de Vogel- en Habitatrichtlijn). Deze worden op dit moment niet overal gehaald. Voor het duurzaam halen van deze doelen moeten we werken aan systeemherstel, om te komen tot systeemherstel moeten drukfactoren worden weggenomen. Dit gebeurt zoveel mogelijk met maatregelen binnen de N2000-gebieden, maar dit is niet voldoende. Voor het wegnemen van bepaalde drukfactoren zijn ook maatregelen buiten de N2000-gebieden nodig.

Het treffen van maatregelen buiten de N2000-gebieden om de drukfactoren te verminderen is op dit moment niet geborgd in het omgevingsbeleid. Met het omgevingseffectrapport (OER) gaan we drie

alternatieven toetsen hoe we met maatregelen buiten de N2000-gebieden drukfactoren kunnen verminderen. Voor het OER is het te omvangrijk om alle drukfactoren generiek mee te nemen in de analyse, daarom kiezen we binnen deze analyse voor drie veelvoorkomende drukfactoren. Stikstof is hier bewust niet in meegenomen, aangezien we hiervoor apart een beleidsvoornemen onderzoeken bij het thema 'emissieplafond ammoniak'. De drie veelvoorkomende drukfactoren waarop we ons richten in dit OER zijn:

- Exoten
- Hydrologie (kwantiteit)
- Recreatie

Werken aan systeemherstel binnen de N2000-gebieden is nodig voor het halen van de N2000-instandhoudingsdoelen, hiervoor moeten drukfactoren binnen én buiten de N2000-gebieden worden verminderd. Deze vermindering van drukfactoren willen we bereiken met zones rondom N2000-gebieden waar passief of actief gestuurd wordt op het verminderen van drukfactoren. Deze zones bieden daarnaast de mogelijkheid voor andere opgaven om gebruik te maken van de middelen en instrumenten die in deze zones beschikbaar worden gesteld.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

In het OER worden de volgende alternatieven voor de aanpassing van het omgevingsbeleid onderzocht:

1. Maatregelen buiten N2000-gebieden opnemen in de N2000-beheerplannen.
2. Maatregelen buiten N2000-gebieden borgen door het aanstellen van een zone rondom N2000-gebieden van 1 kilometer.
3. Maatregelen buiten N2000-gebieden borgen door het aanstellen van een gebiedsspecifieke zone, waarbij de grootte van de zone afhankelijk is van de relevante drukfactoren.

Er is nog geen concreet voorstel voor het aanpassen van teksten in het omgevingsbeleid, aangezien we eerst de effecten op de omgeving willen toetsen van de verschillende opties qua zones. Uiteindelijk wordt met ondersteuning van de uitkomsten van het OER eerst een tekstvoorstel gedaan voor de *Omgevingsvisie* bij beleidskeuze 5-1 *Gezonde natuur*. Met de uiteindelijke teksten in de *Omgevingsvisie* willen we regelen dat er ook maatregelen buiten de N2000-gebieden worden getroffen voor het verminderen van drukfactoren. Mocht er uit de OER komen dat een zone het beste alternatief is voor de aanpak drukfactoren rondom N2000-gebieden, dan kan het zijn dat dit eerst als ambitie wordt opgenomen in de omgevingsvisie. Voor de herziening van 2026 kunnen we deze ambitie verder uitwerken en vervolgens verwerken in het Omgevingsprogramma en de Omgevingsverordening.

4.3.5 Integraal: Doel en middelenstapelning in gebieden

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De probleemstelling van dit alternatief is de combinatie van alle voorgaande alternatieven. Dit alternatief heeft dus geen probleemstelling die verder gaat dan de daar al benoemde zaken.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid

Ook hiervoor geldt dat de doelstelling een optelsom is van de doelstellingen van de andere alternatieven. De specifieke doelstelling voor dit alternatief is om te verkennen of de alternatieven in

samenhang met elkaar komen tot meer doelbereik in hetzelfde of minder oppervlak. Dit is dus in feite een alternatief dat de effectiviteit van het combineren van doelstellingen in beeld brengt, met de gedachte van “werk met werk maken”. Dit omdat de maatregelen elkaar onderling versterken. Specifiek gaat het dan om het verkennen waar overlap plaatsvindt tussen de volgende doelstellingen:

- Verhoging grondwaterstand: locaties waar verdere verhoging dan gemiddeld -40 cm-mv kan plaatsvinden ten einde daar de uitstoot van broeikasgassen extra te remmen.
- Boerenlandvogels: kerngebieden waar extra ingezet wordt op geschikte condities voor boerenlandvogels, zodat daar hogere dichtheden van broedparen bereikt worden dan alleen met aangepast beheer bereikt kan worden.
- Drukfactoren buiten N2000: zones rondom N2000-gebieden waar passief of actief gestuurd wordt op het verminderen van drukfactoren op de N2000-gebieden. Deze zones bieden daarnaast de mogelijkheid voor andere opgaven om gebruik te maken van de middelen en instrumenten die in deze zones beschikbaar komen.
- KRW en emissieplafond ammoniak zullen naar verwachting in mindere mate structurerend zijn voor ligging van de prioriteitsgebieden, maar de prioriteitsgebieden kunnen wel bijdragen aan deze doelstellingen. Immers zal in deze gebieden een verandering in het (agrarisch) grondgebruik plaatsvinden, dat gevolgen heeft voor emissies van ammoniak naar de lucht en emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar (grond)water.

In het OER worden de volgende alternatieven voor de aanpassing van het omgevingsbeleid onderzocht:

1. Op basis van vrijwilligheid, prioritaire zones opnemen in het *Omgevingsprogramma*. Zie beschrijving hierboven.
2. Prioritaire zones opnemen in de *Omgevingsverordening* en daarin regels opnemen die toezien op integraal doelbereik.

Exacte aanpassing verloopt via de bovengenoemde thema's. De uitkomst van het onderzoeksalternatief zal hier bepalend voor zijn.

4.4 Ruimte en Landschap

4.4.1 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Beleidsuitwerking ruimtelijke ontwikkeling

In deze herziening werken we beleid uit voor twee koerswijzigingen die zijn ingezet met de Koers van Zuid-Holland (Ruimtelijk Voorstel):

- *we gaan het onbebouwd gebied beschermen en optimaal benutten voor landbouw, natuur, recreatie, energie- en (drink)wateropgaven;*
- *we gaan sturen op kwaliteit en selectieve groei, gericht op een toekomstbestendige ontwikkeling en het vergroten van de brede welvaart in de steden en dorpen.*

Dit leidt in de Omgevingsvisie tot een nieuwe beleidskeuze 'Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling', met een uitwerking in zowel het Omgevingsprogramma als de Omgevingsverordening. Deze nieuwe beleidskeuze vervangt de bestaande beleidskeuzes 'Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling' en 'Vitaal landelijk gebied' en leidt ook tot aanpassingen en aanvullingen in de onderliggende maatregelen en regels.

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Zuid-Holland heeft de laatste 50 jaar veel ruimte geboden voor de groei van inwoneraantal en economische activiteiten. De toekomstbestendigheid en brede welvaart staan inmiddels onder druk. Dit vraagt om een meer integrale afweging en andere prioritering van opgaven en de daarvoor te maken (ruimtelijke) keuzes.

Ontwikkelingen in de afgelopen 50 jaar laten zien dat met name wonen en werken veel ruimte hebben ingenomen en sterk zijn geëxtensiveerd. Zonder bijsturing leidt het bestaande beleid voor nieuwe stedelijke ontwikkelingen tot het volbouwen van de nog onbebouwde ruimte. Hierdoor ontstaat ruimtegebrek voor andere functies en opgaven in het landelijk gebied en loopt ook de kwaliteit van het bestaande stedelijk gebied terug vanwege de zojuist genoemde extensivering.

Wanneer de trend van steeds verdere uitbreiding van bebouwd gebied zich doorzet, blijft steeds minder ruimte over voor de transities die nodig zijn om de ruimte in Zuid-Holland toekomstbestendig te houden of maken (bv. landbouw-, natuur-, recreatie-, energie-, water-, klimaat- en groenopgaven).

Zuid-Holland is bovendien kwetsbaar voor klimaatverandering. We hebben de grenzen van de maakbaarheid van ons water- en bodemsysteem bereikt (zie ook het onderwerp 'water en bodem sturend'). Als we te veel bodem bedekken vermindert de sponswerking van de bodem, wat het risico op wateroverlast vergroot.

In meerdere wijken en dorpen staat ook de leefbaarheid en/of vitaliteit onder druk. Dit hangt samen met de nabijheid en bereikbaarheid van voorzieningen. De provincie zet in op het planologisch mogelijk maken van voorzieningen, zoals bijvoorbeeld (praktijk)ruimte voor eerstelijns zorg, waaronder huisartsen.

Met de Herziening 2024 is de Koers van Zuid-Holland opgenomen in de Omgevingsvisie. Dit al vastgestelde beleid vormt het kader voor de verdere uitwerking in deze herziening en betreft onder meer:

- Ruimtelijke keuzes willen we meer gaan prioriteren op gezondheid, kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving. We bezien hoe we daarmee kunnen sturen op brede welvaart.
- We gaan water en bodem alsnog meer sturend hanteren als randvoorwaarde voor een veilige, toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland.
- We gaan de ruimte beter beschermen om onze ambities, wettelijke verplichtingen en doelen te realiseren.
- We stellen een ondergrens aan open landschap (onbebouwd gebied) dat beschikbaar blijft voor de transitie die nodig zijn voor een toekomstbestendige landbouw, energie, water-, groen- recreatie- en natuuropgaven.
- Als tegenhanger van het beschermen van de open ruimte ontwikkelen zowel wonen als werken zich binnen de ruimte die daarvoor al is gereserveerd - met als uitzondering 'straatje erbij'.
- We gaan voor kwaliteit en selectieve groei. Dat betekent dat we (behoudens de al gemaakte afspraken) niet meer vanzelfsprekend ruimtelijk faciliteren op basis van ramingen en prognoses.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

In deze herziening werken we beleid uit in de nieuwe beleidskeuze Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling. Met deze aanpassing, die leidt tot nieuw beleid in de *Omgevingsvisie*, het *Omgevingsprogramma* en de *Omgevingsverordening*, beogen we de volgende doelen realiseren:

- de provincie wil meer gaan prioriteren op gezondheid, kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving. Dit vraagt om ruimte voor een toekomstbestendige landbouw, water- en klimaatopgaven, natuurherstel, recreatie en de energietransitie;
- we willen de onbebouwde ruimte in het landelijk gebied beschermen en beschikbaar houden voor deze opgaven en transitie;
- als tegenhanger daarvan willen we de al bebouwde ruimte optimaal benutten voor stedelijke functies als wonen, werken en overige stedelijke ontwikkelingen;
- het bebouwen van nog onbebouwde ruimte willen we zoveel mogelijk beperken. Het streven is om daarbij zo min mogelijk bodem te bedekken (verharderen), ook vanwege de sponswerking van de bodem;
- we gaan sturen op kwaliteit en selectieve groei, waarbij we:
  - niet meer bouwen op basis van enkel kwantitatieve, sectorale behoefte-ramingen, maar (locatie)keuzes voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen integraal afwegen;
  - ruimtelijke keuzes meer gaan prioriteren vanuit gezondheid, kwaliteit en veiligheid, en andere aspecten van brede welvaart;
  - bouwen op risicovolle locaties voorkomen;
  - het bereiken van een compact, samenhangend en kwalitatief hoogwaardig bebouwd gebied, met voldoende ruimte voor groenblauwe netwerken;
  - de vitaliteit en leefbaarheid in de dorpen en de klimaatbestendigheid van het landelijk gebied vergroten;
  - binnen steden en dorpen bevorderen van zuinig en meervoudig ruimtegebruik;
  - inzetten op de beschikbaarheid en bereikbaarheid van voldoende voorzieningen in steden en dorpen, waaronder ruimte voor eerstelijns zorg.

Beleidsvoornemens en onderzoeksvarianten

We gaan nog uit van meerdere opties voor beleidsuitwerkingen waarmee we deze doelen kunnen realiseren. Voor de OER (Omgevingseffectrapportage) hebben we op hoofdlijnen twee beleidsvoornemens geformuleerd, met voor elk beleidsvoornemen vier onderzoeksvarianten. We gebruiken de effectbeschrijving van deze varianten voor de verdere uitwerking en concretisering van het beleid naar visie, programma en verordening.

Leeswijzer: uit de alternatieven hoeft straks niet één alternatief te worden gekozen. Het zijn onderzoeksalternatieven om de hoeken van het speelveld te markeren, waarbinnen beleidskeuzen kunnen worden gemaakt.

Beleidsvoornemen 1: grenzen stellen aan wat van het nog onbebouwd gebied buiten de bestaande steden en dorpen nog maximaal bebouwd mag worden, inclusief straatje erbij. Dit zodat de nog onbebouwde ruimte optimaal benut kan worden voor niet-stedelijke functies als landbouw, natuur, recreatie, water en energie.

Dit beleidsvoornemen leidt tot nieuw beleid in de visie en het programma, met een doorwerking in de verordening (instructieregels). Voor dit beleidsvoornemen zijn de volgende vier onderzoeksalternatieven geformuleerd:

- **Alternatief 1: Een rode contour** om het maximaal nog te bebouwen gebied (rode contour op de kaart), met uitzondering voor straatje erbij.
- **Alternatief 2: De beschermingscategorieën ruimtelijke kwaliteit** aanscherpen en uitbreiden met een extra categorie voor agrarisch gebied, zodat nieuwe stedelijke ontwikkelingen in de beschermde gebieden niet of beperkt mogelijk zijn.
- **Alternatief 3: Een groene contour** om het nog onbebouwde gebied dat we willen benutten voor niet-stedelijke functies (groene contour op de kaart), in combinatie met een ‘ontwikkelcontour’ voor mogelijke ontwikkellocaties.
- **Alternatief 4: Een kwantitatieve grens** per gebied voor de mate waarin het onbebouwd gebied nog maximaal bebouwd mag worden. De indeling van deze gebieden is nog nader te bepalen.

Beleidsvoornemen 2 – Sturen op kwaliteit en selectieve groei

- Formuleren van afwegingselementen en randvoorwaarden bij ruimtelijke ontwikkelingen voor bebouwd en onbebouwd gebied, gericht op het bereiken van de hiervoor bij kwaliteit en selectieve groei benoemde doelen. Hiervoor een ‘afwegingskader ruimtelijke ontwikkelingen’ uitwerken;
- Meer gaan sturen op intensivering van het ruimtegebruik (hogere dichtheden) en het combineren van opgaven (meervoudig ruimtegebruik) in steden en dorpen;
- Sturen op de beschikbaarheid van voldoende ruimte voor, en nabijheid van maatschappelijke voorzieningen, zoals voor gezondheidszorg (o.a. huisartsen), onderwijs, cultuur, sport en recreatie.

Dit beleidsvoornemen leidt tot nieuw beleid in de visie en het programma, met een doorwerking in de verordening (instructieregels). Voor dit beleidsvoornemen zijn de volgende vier onderzoeksalternatieven geformuleerd:

- **Alternatief 1. Goede groei:** de bestaande verstedelijkingsstrategie van de Zuidelijke Randstad doorzetten met een afgestemde programmering van woningbouw, bedrijvigheid, voorzieningen, investeringen in het HOV en groenblauw netwerk. Aanvullend kwalitatieve criteria bij stedelijke ontwikkelingen, oa voor (hogere) dichtheden, voorzieningen en groenblauw.
- **Alternatief 2. Groen en gezond verdichten:** 'Atlas' bestaande wijken en dorpen met hoe deze nu scoren op aspecten van brede welvaart. Kwalitatief programmeren van verdichting in combinatie met nabijheid en bereikbaarheid van voorzieningen, groenblauw etcetera. Dit op basis van 'tekorten' per gebied. .

Alternatief 3. Maximaal combineren en intensiveren: actief sturen op binnenstedelijk verdichten in combinatie met de nabijheid en bereikbaarheid van voorzieningen en voldoende groen in en om de stad. Functiemenging en/of meervoudig ruimtegebruik uitwerken als randvoorwaarden, met uitzondering voor HMC cat.4 en hoger. Gemeenten wordt gevraagd om in bouwplannen functiemenging, voorzieningen en bouwdichtheden te motiveren met referentiewaarden.

- **Alternatief 4. Binnenstedelijk transformeren:** opschaling van binnenstedelijke transformatie, door als provincie zelf actief locaties aan te dragen voor intensivering. Geen nieuwe 3ha locaties erbij en 3ha locaties die niet vóór 2030 start bouw zijn, vervallen. Normen stellen voor de bouwdichtheid, voor de aanwezigheid van voldoende voorzieningen (groennorm, maximale afstand tot voorzieningen) en het combineren van functies. De referentiewaarden uit alternatief 3 gelden in deze variant als norm.

Structuur voorgestelde wijzigingen

De nieuwe beleidskeuze Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling vervangt de bestaande beleidskeuzes Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling en Vitaal landelijk gebied en leidt ook tot wijzigingen in de onderliggende maatregelen en regels. Omdat we de effectbeoordeling van de OER willen benutten voor de verdere beleidsuitwerking voor Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling, hebben we nu nog geen concrete beleidsteksten uitgewerkt. We hebben wel een opzet van een structuur (of 'kapstok') waar de teksten straks in landen. Deze is hieronder opgenomen.

Ambitie 6	Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland
Beleidsdoel 6.2	Ruimte en Landschap
Beleidskeuze 6.2.1	Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling (nieuw)

A – VISIETEKST (BELEIDSKEUZE)

- Beschrijven beleids- en sturingsmodel (als uitwerking vanuit de varianten OER);
- Herschrijven en samenvoegen van de bestaande teksten voor Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling en Vitaal landelijk gebied;
- Onderdelen schrappen, o.a. bouwen naar behoefte en ladder voor duurzame verstedelijking;
- Onderdelen bestaande teksten verplaatsen naar maatregelen in programma en/of toelichting bij de verordening (verbeteren opbouw: wat hoort in visie/programma/verordening);
- Introduceren afwegingskader ruimtelijke ontwikkelingen met doorwerking naar de verordening (generiek en per gebied): voorkeursvolgorde en kwalitatieve randvoorwaarden, mogelijk ook met

referentiewaarden zoals voor bouwdichtheden en voorzieningen (iig agenderend verordenen ruimte voor eerstelijns zorg), procesafspraken;

- Introduceren handelingskader voor nieuwe stedelijke ontwikkelingen (werkwijze) in programma (o.a. 3ha, straatje erbij en vrijkomende agrarische bebouwing).

B – THEMATISCH PROGRAMMA (MAATREGELEN)

We voorzien de volgende maatregelen die we actualiseren dan wel in het programma willen opnemen:

1. Transformeren, herstructureren en verdichten van locaties (bestaand, actualiseren);
2. Handelingskader ruimtelijke ontwikkelingen (inclusief 3ha locaties, straatje erbij, vrijkomende agrarische bebouwing en recreatiewoningen) (nieuw);
3. Beleidsuitwerking meervoudig ruimtegebruik en functiemenging (nieuw);
4. Beleidsuitwerking sturen op voorzieningen (nieuw);
5. Samenwerking in de Zuidelijke Randstad (nieuw).

C – VERORDENING (INSTRUCTIEREGELS)

Betreft het aanpassen en toevoegen van instructieregels in afdeling 7.3 – Omgevingsplannen.

1. toevoegen nieuwe paragraaf Ruimtelijke ontwikkelingen, met hierin de doorwerking van:
  - het beleidsvoornemen 1: grenzen stellen aan het verder bebouwen van nog onbebouwd gebied, zodat de nog onbebouwde ruimte optimaal benut kan worden voor functies als landbouw, natuur, recreatie, water en energie. Hiervoor worden varianten onderzocht in de OER. Dit beleidsvoornemen leidt tot instructieregels in de verordening.
  - het beleidsvoornemen 2: sturen op kwaliteit en selectieve groei. Ook voor dit beleidsvoornemen worden varianten onderzocht in de OER. De beleidsuitwerking hiervan leidt eveneens tot instructieregels in de verordening en betreft onder meer:
    - het borgen van het nieuwe afwegingskader ruimtelijke ontwikkelingen (genieriek en per gebied): voorkeursvolgorde, kwalitatieve randvoorwaarden en proceseisen;
    - het sturen op intensivering van het ruimtegebruik (hogere dichtheden) en het combineren van opgaven (meervoudig ruimtegebruik) in steden en dorpen;
    - het sturen op de beschikbaarheid van voldoende ruimte voor, en nabijheid van maatschappelijke voorzieningen, zoals voor gezondheidszorg (o.a. huisartsen), onderwijs, cultuur, sport en recreatie.
2. bestaande paragraaf Stedelijke ontwikkelingen: aanpassen;
3. bestaande paragraaf Ruimtelijke kwaliteit: checken op samenhang en waar nodig aanpassen;
4. bestaande paragrafen voor overige onderwerpen in afdeling 7.3: checken op samenhang en waar nodig aanpassen.

Afwegingskader ruimtelijke ontwikkelingen

We ontwikkelen een afwegingskader ruimtelijke ontwikkelingen, waarmee we het sturen op ruimtegebruik, kwaliteit en selectieve groei gaan concretiseren. Het is de intentie dat we hiermee (locatie)keuzes voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen integraal kunnen afwegen, bouwen op risicovolle locaties kunnen voorkomen en ruimtelijke keuzes meer kunnen gaan prioriteren vanuit gezondheid, kwaliteit en veiligheid, en andere aspecten van brede welvaart.

Herijking 3ha kaart

In de startnotitie is aangekondigd dat de provincie de kaart met grote buitenstedelijke bouwlocaties (de 3 ha kaart) gaan herijken. Dit in samenhang met bovengenoemd afwegingskader ruimtelijke ontwikkelingen. Deze herijking leidt tot aanpassing in de visie, programma en verordening.

4.4.2 Afwegingskader ruimtelijke ontwikkelingen

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Zie hierboven onder Beleidsuitwerking ruimtelijke ontwikkeling.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

We ontwikkelen een afwegingskader ruimtelijke ontwikkelingen. In de *Omgevingsvisie* benoemen we hiervoor afwegingselementen die voortkomen uit brede welvaart en de toepassing van de lagenbenadering. Het afwegingskader zelf landt in de beleidsuitwerking voor Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling (visie en verordening) en zal zowel generieke als gebiedsspecifieke onderdelen kennen. Voor de uitwerking van water en bodem sturend hanteren we de klimaatonderlegger als basis.

Voor het afwegingskader ruimtelijke ontwikkelingen denken we aan de volgende onderdelen:

Generieke uitgangspunten voor een toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling:

1. We beperken verdere verharding van de onbebouwde ruimte
2. Water en bodem zijn (meer) sturend voor ruimtelijke plannen
3. Energieinfrastructuur en -capaciteit zijn (meer) sturend voor ruimtelijke plannen
4. Zuinig en meervoudig ruimtegebruik is de standaard bij elke ontwikkeling
5. We verbeteren omgevingskwaliteit en brede welvaart bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen
6. We behouden en versterken gebiedsspecifieke waarden

Een voorkeursvolgorde voor het toedelen van functies aan locaties:

1. Eerst ruimte bieden aan prioritaire opgaven in het gebied (deze per gebied formuleren);
2. Vervolgens ruimte voor andere opgaven, waarbij opgaven die leiden tot verharding bij voorkeur op bestaand bebouwd gebied worden gerealiseerd.

Een kwaliteitskader voor het beoordelen van ruimtelijke plannen. Hierin opnemen:

- Gebiedsspecifieke waarden: te behouden en versterken (per gebied benoemen);
- Klimaatonderlegger;
- Omgevingskwaliteit. Voor elke ruimtelijke ontwikkeling geldt dat deze bijdraagt aan:
  - het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving;
  - het behouden en versterken van de ruimtelijke kwaliteit;
- Aspecten brede welvaart: het verbeteren van de brede welvaart in gebieden (volgend uit afwegingselementen brede welvaart in omgevingsvisie deel 1);
- Specifieke kwaliteitsaspecten en/of procesvereisten per functie.

4.4.3 Herijking 3ha kaart

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De grote buitenstedelijke bouwlocaties (ook wel genoemd 3 ha kaart) worden herijkt onder andere om zorg te dragen voor een voortvarende ontwikkeling van de locaties.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Herijken van de grote buiten stedelijke bouwlocaties (3 ha kaart) in de *Omgevingsverordening* door:

- Verwijderen van locaties met een onherroepelijk omgevingsplan, waaronder de 'bedrijventerreinen harde capaciteit'.
- Het toevoegen van het jaartal waarin de locatie op de 3 ha kaart is toegevoegd zodat de voortgang beter in beeld blijft.
- In zijn algemeenheid geldt dat er geen nieuwe 3 ha locaties worden toegevoegd met uitzondering van Gnephoek en Sliedrecht Noord (indien zij aan de gestelde randvoorwaarden voldoen).
- In zowel de gemeente Nieuwkoop als de gemeente Voorne aan Zee wordt een ruil van locaties binnen de gemeente onderzocht. Indien duidelijk is of de ruil meerwaarde oplevert zoals bijv. snellere realisatie van woningen, kan de ruil in de herijking worden meegenomen en op de 3 ha kaart worden verwerkt.
- In het kader van de woningbouwprogrammering wordt gesproken over potentiële ruillocaties binnen de provincie. Of een locatie daadwerkelijk aan de 3 ha kaart kan worden toegevoegd is afhankelijk van het verwijderen van ongebruikte locaties van de 3 ha kaart:
  - Met de gemeente Katwijk en een aantal in de ontwikkeling betrokken partners over de ontwikkelmogelijkheden van de locatie Zijlhoek (nabij de bestaande 3 ha locatie werkpark). De mogelijkheid om op deze locatie meer ruimte te maken voor functies wordt breed ondersteund. De omvang en locatie van ruimte voor wonen wordt duidelijk nadat er harde afspraken zijn over ruimte voor werk, energie en water. In de uitwerking liggen er beperkingen vanwege de aanwezigheid van het werelderfgoed Neder-Germaanse Limes in het gebied.
  - Met de gemeente Westland. In het verleden is een intentieovereenkomst afgesloten voor de ontwikkeling enkele locaties. Voor één van de locaties, buiten BSD gelegen, is een aantrekkelijk woonprogramma voor specifieke doelgroepen ontwikkeld. Het gesprek met de gemeente over de mogelijke ontwikkeling van deze locatie wordt de komende maanden in samenhang met een gemeentelijke tuinbouwvisie gevoerd en dat vereist een overtuigende onderbouwing waarom deze ruimte niet meer noodzakelijk is voor de greenport.
- In het kader van de bestuursovereenkomst tussen de gemeente Lansingerland en de provincie is het mogelijk dat bedrijventerreinen en woningbouwlocaties aangepast gaan worden op de 3 ha kaart. Dit wordt in samenhang opgepakt met het herijken van de windlocatiekaart.

4.4.4 Ruimtelijke kwaliteit en landschap

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

In aansluiting op andere beleidsaanpassingen, waaronder de aanpassing van de hoofdstukken 3 en 4 van de omgevingsvisie en de uitwerking van beleid voor Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkelingen, wordt ook het beleid voor Ruimtelijke kwaliteit en landschap aangepast. Dit zodat de beleidsteksten beter op elkaar aansluiten en niet strijdig zijn of dubbelen. Het idee hierbij is om ruimtelijke kwaliteit en ruimtelijke ordening weer beter te gaan onderscheiden.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Het beleid voor ruimtelijke kwaliteit wordt in lijn gebracht met andere beleidsaanpassingen. De beleidsinhoud en de daarbij behorende systematiek wordt zo veel mogelijk intact te laten. Daarbij wordt overwogen het beleid voor ruimtelijke kwaliteit ook een plek te geven in het afwegingskader

ruimtelijke ontwikkelingen, naast de voorkeursvolgorde en andere kwalitatieve (rand)voorwaarden van dat kader. Dit leidt tot aanpassing van de *Omgevingsvisie* en de *Omgevingsverordening*.

4.4.5 Groenblauwe netwerken

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

In onderzoeken naar leefbaarheid, omgevingskwaliteit en natuurwaarden scoren grote delen van Zuid-Holland – en dan met name de Zuidvleugel van de Randstad - relatief slecht. Het compendium voor de leefomgeving meldt dat de provincie Zuid-Holland over verreweg het minste groen per inwoner beschikt. Het is de enige Nederlandse provincie waar de oppervlakte groen per persoon zelfs kleiner is dan de oppervlakte woongebied. Bij veel mensen overheerst dan ook het beeld van een snel dichtslibbende stedelijke regio waar vooral wordt ingezet op het faciliteren van steeds meer woningen, bedrijven en infrastructuur. Groen lijkt vaak het onderspit te delven. Die zorgen zijn niet nieuw. De laatste jaren zetten gemeenten en de provincie zich al steeds meer in om in samenhang met de verstedelijking een robuust groenblauw netwerk te maken, om diverse redenen, waaronder klimaatverandering, gezondheid en biodiversiteit. Uit een onderzoek van Flux (kamerbrief BZK/ LNV) blijkt een forse investeringsbehoefte in groen om de stad tot 2050 voor heel Nederland, en in het bijzonder voor Zuid-Holland. Een derde van de onderzochte genoemde behoefte 23 tot 37 miljard euro is toe te wijzen aan onze provincie.

Om meerdere redenen wordt naar de provincie gekeken als meest geschikte laag van de overheid om een meer coördinerende rol te gaan vervullen in deze opgave. Een belangrijke reden is immers de aard van de opgave: het creëren en verder uitbouwen van een robuust groenblauw netwerk vraagt om het samenwerken tussen verschillende typen gebieden en opgaven die bestuurlijk wisselend zijn georganiseerd. Het vraagt om samenwerking tussen stad en platteland, tussen grote en kleine gemeenten en tussen organisaties die soms gericht zijn op maar één aspect van de groenblauwe netwerken (alleen recreatie, alleen natuur of alleen waterberging). In het drukke Zuid-Holland vraagt de opgave om een menging van opgaven die relatief nieuw en vaak nog volop in ontwikkeling zijn, zoals natuurinclusieve verstedelijking.

Tegelijkertijd werken we binnen de provincie op veel manieren aan onderdelen van dit groenblauwe netwerk. Zo is 'groen in en om de stad' als een van de hoofdoggaven benoemd voor het NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad, werken we aan projecten onder de vlag van het Landschapspark Zuidvleugel, hebben we een recreatieperspectief, klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen en werken we aan de rijksopdracht '10% groenblauwe dooradering'. Al deze opgaven en opdrachten richten zich op onderdelen van het totale groenblauwe netwerk van de provincie. In het omgevingsbeleid ontbreekt wat dit netwerk is, waar deze ligt en hoe we dit beschermen, versterken en verbeteren.

Groenblauwe dooradering

Over de verhouding tussen Groenblauwe netwerken en Groenblauwe dooradering kan het volgende worden opgemerkt. Groenblauwe netwerken gaat over de *hoofdgroenstructuur* van Zuid-Holland als groene contramal van de verstedelijking. Groenblauwe dooradering gaat over het realiseren van een *fijnmazig dooradering* via landschapselementen met als doel het verbeteren van de biodiversiteit (VHR) en water (KRW) en het verduurzamen van de landbouw en met bijkomende kansen voor onder andere de klimaatdoelen en landschappelijke waarden.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

We verankeren het groenblauwe netwerk in ons omgevingsbeleid in de *Omgevingsvisie*, het *Omgevingsprogramma* en de *Omgevingsverordening*. In de visie omschrijven we onze ambitie en ondersteunen deze met een kaart. In het programma benoemen we welke maatregelen we nemen om dit netwerk verder te ontwikkelen. Tot slot beschermen we in de verordening de belangrijkste onderdelen van dit netwerk.

We horen graag van u:

- Het stedelijk groen staat nu indicatief op kaart (zie Concrete teksten). Welke onderdelen van stedelijk groen zouden opgenomen kunnen worden op de kaart 'groenblauwe netwerken'?
- Kunt u zich vinden in de groenblauwe ontwikkellijnen als het gaat over de groenblauwe hoofdstructuur van de provincie?
- Welke prioritaire (hoofd-)stadlandverbindingen of schakels mist u?

In de visie

Een gezonde, veilige, prettige omgeving voor mens en dier vraagt om een stevige ambitie en een urgent verhaal, gezien de bouwopgave en andere transitie die landen in Zuid-Holland. De tekst in de beleidskeuze wordt hierop aangepast, verduidelijkt en er worden relaties gelegd met de andere groenblauwe onderwerpen, waaronder NNN, bodem en water sturend, biodiversiteit, gezondheid en ruimtelijke kwaliteit (o.a. recreatiegebieden en groene buffers zijn onderdeel van het groenblauwe netwerk).

Doel is voldoende (en in de toekomst meer) ruimte voor groen en water, verbetering van de (hoofd)verbindingen en de kwalitatieve invulling van onze gebieden als basis voor een gezonde, prettige, veilige en waardevolle leefomgeving.

Bij de beleidskeuze groenblauwe netwerken komt hiervoor een eerste basiskaart die het bestaande netwerk en de belangrijkste opgaven op schaal van de provincie weergeeft. Hieronder valt het Landschapspark. De kaart is nog in ontwikkeling.

grondbeleid, strategische financiering, koppeling aan andere ontwikkelingen. Deze aanpak kondigen we aan in het programma.

In de verordening

In de praktijk zijn onderdelen van het groenblauwe netwerk niet altijd goed beschermd. Een voorbeeld hiervan zijn de groenblauwe ontwikkellijnen van het landschapspark of het stedelijk groen als onderdeel van het hoofdnetwerk.

Bestaande werkingsgebieden in de verordening (recreatiegebied, NNN, N2000, Groene buffers) komen gezamenlijk op kaart met daarbij ook nieuwe werkingsgebieden (stedelijk groen en groenblauwe ontwikkellijnen). De nieuwe werkingsgebieden moeten nog nader uitgewerkt worden.

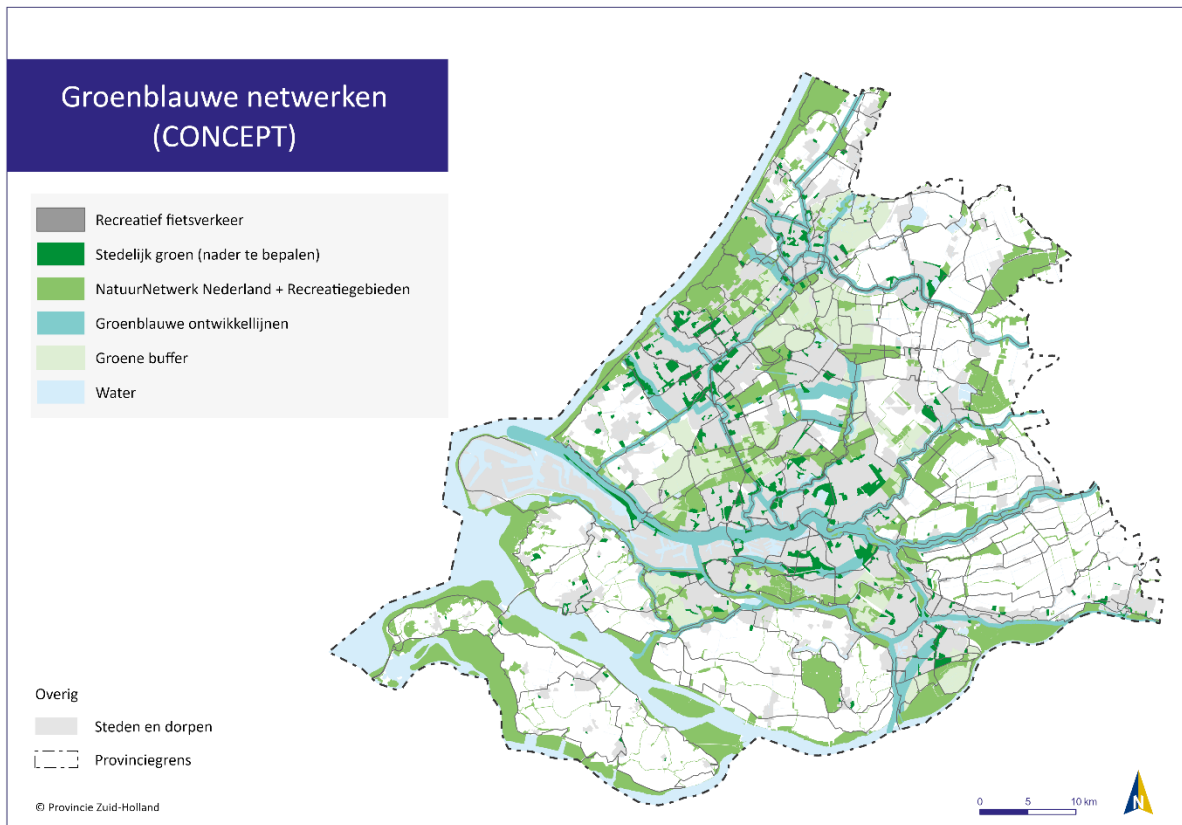
Naast de specifieke regels voor de verschillende onderdelen, komt daarbij een algemene instructieregel voor de totale structuur:

“Een omgevingsplan dat voorziet in een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling houdt rekening met de instandhouding en zo mogelijk verbetering van het groenblauwe netwerk.”

Voor Groene buffers denken we aan een meer kwalitatieve omschrijving van de doelen en waarden, met daarbij een instructieregel als ‘ontwikkelingen dragen bij aan de landschappelijke, recreatieve en ecologische kwaliteiten van de Groene Buffers’. Dit om vooral ontwikkelingen toe te laten die een bijdrage leveren aan de Groene buffer-waarden en kwaliteiten.

Onderdelen van deze kaart zijn:

- De bestaande recreatiegebieden (bestaand werkingsgebied in de verordening)
- De bestaande natuurgebieden (bestaand werkingsgebied in de verordening)
- De Groene Buffers (bestaand werkingsgebied in de verordening)
- Algemeen “groot” water (nieuw)
- De bestaande grote groene eenheden binnen de stad (nieuw en met legenda ‘nader te bepalen’!) Het bestaande recreatieve hoofdfietsnetwerk (bestaande eenheid in de verordening) De belangrijkste en/ of ontbrekende stad-landverbindingen voor recreatie, biodiversiteit en water (nieuw en nader te bepalen! We zijn met onze partners aan het bekijken wat er op kaart moet komen)
- De groenblauwe ontwikkellijnen van het landschapspark en NOVEX ZR (nieuw!)

Conceptkaart groenblauw netwerk (Omgevingsverordening)

4.5 Economie

4.5.1 Ruimtelijk Economie Visie

Motivatie: Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Op 11 december 2024 is de Ruimtelijk Economische Visie (REV) door Provinciale Staten vastgesteld. Onderdelen uit de REV worden bij de Herziening 2025 verwerkt in het Omgevingsbeleid. Het gaat daarbij onder andere om:

- De algemene visie en uitgangspunten uit de REV, waaronder de sturingsprincipes *'licence to operate'*; duurzaam, innovatief en inclusief; en de prioritering van economische activiteiten.
- Campusbeleid: het vernieuwde campusbeleid is bedoeld om het innovatiepotentieel van de campussen te vergroten, door meer ruimte voor functiemenging met wonen en voorzieningen te realiseren op de campussen van nationaal belang (o.a. Leiden, Delft en Noordwijk).

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Op het niveau van de Omgevingsvisie (Beleidsdoel 4-1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat) en het Omgevingsprogramma (diverse beleidsmaatregelen onder 'Beleidsdoel: 4-1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat') zijn de uitgangspunten uit de REV grotendeels vertaald. Het campusbeleid is nader uitgewerkt onder 'Beleidsmaatregel: 4.1.1.1 Innovatie infrastructuur versterken door de ontwikkeling van campussen en fieldlabs te versnellen en campussen te versterken'. Het campusbeleid wordt in een latere fase nog verwerkt in de Omgevingsverordening. Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4.5.2 Regels voor bedrijfsgebonden kantoren

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De regeling voor bedrijfsgebonden kantoren in de Omgevingsverordening zal met betrekking tot de rekenwijze van het maximale vloeroppervlak, worden verduidelijkt. Bedrijfsgebonden kantoren zijn mogelijk met een bruto-vloeroppervlakte dat minder bedraagt dan 50% van het totale bruto-vloeroppervlakte, waarbij de oppervlakte die in gebruik is voor kantoren niet meetelt. Dit laatste wordt in de regeling verduidelijkt, omdat de oppervlakte die in gebruik is voor kantoren in de praktijk soms toch werd meegerekend. De onduidelijke zinsnede "exclusief kantorenmeters" wordt daarom vervangen door "uitgezonderd de oppervlakte die in gebruik is voor kantoren". In de teksten van de provinciale omgevingsvisie zijn geen wijzigingen voorzien. Enkel in de verordening stellen we een verduidelijkende wijziging voor (Artikel 7.51 2.d).

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

In de *Omgevingsverordening* wordt het volgende aangepast:

Was:

d. bedrijfsgebonden kantoren met een bruto-vloeroppervlakte dat minder bedraagt dan 50% van het totale bruto-vloeroppervlakte exclusief kantorenmeters van het bedrijf; en

Wordt:

d. bedrijfsgebonden kantoren met een bruto-vloeroppervlakte dat minder bedraagt dan 50% van de totale bruto-vloeroppervlakte, uitgezonderd de oppervlakte die in gebruik is voor kantoren; en

Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4.5.3 Minimale milieuzonering op bestaande bedrijventerreinen

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De uitbreidingsruimte voor nieuwe bedrijventerreinen in Zuid-Holland is beperkt. Daarom moet de beschikbare ruimte zorgvuldig worden beschermd en beter worden benut. Tegelijkertijd hebben bestaande bedrijventerreinen vaak nog ongebruikte mogelijkheden met betrekking tot het ruimtegebruik. In de Ruimtelijk-Economische Visie (REV) is daarom aangegeven dat de provincie inzet op het beter benutten van bedrijventerreinen. Het beter benutten van de ruimte is cruciaal bij het realiseren van de ambities van de provincies. Hier liggen nog grote kansen: zo'n 26% van de activiteiten op bedrijventerreinen waar ruimte kan worden geboden aan bedrijven die passen binnen geluidruimte zone 2 of geurruimte zone 2 (milieucategorie 3) en hoger hoeven daar eigenlijk niet te zitten. In de REV is daarom aangekondigd dat de provincie werkt aan het opstellen en uitvoeren van een nieuwe aanpak voor beter benutten die onder meer als doel heeft om maximale benutting van de beschikbare milieuruimte op bedrijventerreinen te bewerkstelligen ('het juiste bedrijf op de juiste plek').

Voorgesteld wordt om een nieuwe instructieregel voor de gemeentelijke omgevingsplannen in de vorm van een verbodsbepaling in de Omgevingsverordening op te nemen. Deze regel zorgt ervoor dat bedrijven die passen in geluid- en geurruimte zone 1 (milieucategorie en 1 en 2) worden uitgesloten op bestaande bedrijventerreinen met geluidruimte zone 2 of geurruimte zone 2 (milieucategorie 3) en hoger. In deze instructieregel staat aangegeven dat in het omgevingsplan gebruik kan worden gemaakt van het overgangsrecht waarbij een uitsterfregeling kan worden gehanteerd. Hierbij krijgen bestaande situaties (inclusief de vestiging van bedrijven die passen in geluid- en geurruimte zone 1 of milieucategorie en 1 en 2) in het nieuwe omgevingsplan een volwaardige positieve bestemming, maar het gebruik mag niet worden voortgezet nadat het gedurende een bepaalde periode is onderbroken.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Voorgesteld wordt om een nieuwe instructieregel voor de gemeentelijke omgevingsplannen in de vorm van een verbodsbepaling in de *Omgevingsverordening* op te nemen met als doel om de bestaande bedrijventerreinen beter te benutten. Deze regel zorgt ervoor dat bedrijven die passen in geluid- en geurruimte zone 1 (milieucategorie en 1 en 2) worden uitgesloten op bestaande bedrijventerreinen met geluidruimte zone 2 of geurruimte zone 2 (milieucategorie 3) en hoger. In het omgevingsplan kan gebruik worden gemaakt van het overgangsrecht waarbij een uitsterfregeling kan worden gehanteerd.

Omgevingsvisie, onder 4.1.6 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen

Om aan beter benutten een impuls te geven wordt bij de herziening 2025 het instrument "minimale (milieu)gebruiksruimte" geïntroduceerd. Dit instrument kan nu alleen nog op nieuwe terreinen worden ingezet. We breiden dit instrument uit naar bestaande bedrijventerreinen door middel van een instructieregel in de Omgevingsverordening, om ook deze bedrijventerreinen beter te benutten. Hierbij ligt ook veel verantwoordelijkheid bij gemeenten. Handhaven, accountmanagement en goede omgevingsplannen zijn instrumenten die nu al ingezet kunnen worden.

Omgevingsverordening, onder artikel 7.52 (bedrijven)

De instructieregel artikel 7.52, lid 2 wordt aangepast/aangevuld zodat ook op bestaande bedrijventerreinen bedrijven die passen in geluidruimte zone 1 of geurruimte zone 1 (milieucategorie en 1 en 2) worden uitgesloten. Hierbij kan in het Omgevingsplan gebruik worden gemaakt van het overgangsrecht waarbij een uitsterfregeling kan worden gehanteerd.

4.5.4 Circulair Zuid-Holland

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

We introduceren een nieuwe maatregel 'Ruimte voor de circulaire economie'. Daarmee onderkennen we het belang van ruimte voor circulaire economie, en benoemen we de stappen die de provincie gaat zetten om de toekomst voldoende ruimte te borgen. Met deze beleidsmaatregel zorgen we er ook voor dat ons Omgevingsbeleid voldoende basis biedt, om verdergaande stappen te zetten voor bijvoorbeeld de reservering van locaties en prioritering van circulaire activiteiten op bedrijventerreinen, bijvoorbeeld via de Omgevingsverordening.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

We vullen het *Omgevingsprogramma* aan met een nieuwe maatregel 'Ruimte voor de circulaire economie'. Ook in de *Omgevingsvisie* zijn aanpassingen. Dit is onder andere verwerkt in Omgevingsvisie, onder 4.1.5. Circulair Zuid-Holland en met de toevoeging van een nieuwe maatregel. Daarnaast is 'voedselverspilling' toegevoegd in 4.1.5 Circulair Zuid-Holland, omdat dit thema in de aankomende voedselvisie een thema is waar op ingezet wordt vanuit de provincie. Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4.5.5 Tuinbouw

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Voor de opgave 4.1.2. 'Versnellen transitie tuinbouw' wordt het Ruimtelijk Voorstel verwerkt. Dit betekent concreet dat de mogelijkheid tot functiemenging met Greenportgerelateerde functies in het duurzaam glas-areaal wordt uitgebreid. Deze mogelijkheid bestaat al in de Greenport West-Holland en zal nu ook in het programma en de verordening worden opgenomen voor de Greenport Aalsmeer en het glastuinbouwareaal van de Greenport Duin- en Bollenstreek.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Voor de concrete tekst(wijziging)en in de *Omgevingsverordening*, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4.5.6 Digitale Economie

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De tekst in de Omgevingsvisie voor Beleidskeuze 4.1.4 'Digitale Economie' is aangepast om deze aan te laten sluiten bij het huidige programma Digitale Economie. De kern en het doel van het programma zijn ongewijzigd, maar de formulering van de onderdelen en de focus is aangepast om het beter aan te laten sluiten.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

De *Omgevingsvisie* wordt aangepast. Dit betreft de beleidskeuze 'Digitale Economie'. Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4.5.7 Defensie

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

In aanvulling op de onderwerpen uit de startnotitie, is het voorstel om bij de Herziening 2025 ook een passage over het onderwerp 'Defensie' toe te voegen. Vanwege het toenemende belang van deze sector, en bijbehorende opgaven op het gebied van innovatie en ruimtegebruik is het zinvol om dit in het Omgevingsbeleid te verankeren, vooruitlopend op verdere beleidsvoornemens. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het bieden van voldoende ruimte voor de opgave defensie, test en experimenteeruimte en het stimuleren van innovatie die gerelateerd is aan de defensie-industrie.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

In het *Omgevingsprogramma* wordt een nieuwe maatregel 'Defensie' toegevoegd. Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4.6 Wonen

4.6.1 Huisvestingseffect en zicht op arbeidsmigranten en mogelijkheden huisvesting versterken

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Het Huisvestingseffect is sinds 2022 opgenomen in de Omgevingsverordening. Gemeenten brengen de huisvestingsbehoefte en – mogelijkheden voor arbeidsmigranten bij nieuwe werkgelegenheid in beeld. Omdat er nog altijd onvoldoende huisvesting beschikbaar is voor arbeidsmigranten, is het wenselijk dit te versterken. Het is wenselijk dat gemeenten goed zicht op het aantal arbeidsmigranten hebben en voldoende mogelijkheden hebben en bieden om ze ook te huisvesten, niet alleen bij de komst van nieuwe bedrijvigheid of uitbreiding daarvan. Ook is het zinvol dit regionaal af te stemmen. De bedrijvigheid en de arbeidsmigranten die er komen te werken en wonen hebben immers vaak een (minimaal) regionale uitstraling.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Onderstrepen van de noodzaak om tijdig rekening te houden met het huisvestingseffect van nieuwe bedrijvigheid of uitbreiding daarvan, door gemeenten zicht te laten houden op behoefte aan huisvesting van arbeidsmigranten in brede zin en het creëren van voldoende huisvestingsmogelijkheden en door de huisvestingsbehoefte en huisvestingsmogelijkheden van arbeidsmigranten regionaal af te stemmen. De provincie verwacht van de gemeente(n) dat dit wordt opgenomen niet alleen in de (regionale) woonzorgvisies, maar ook in het omgevingsbeleid van gemeenten en het woningbouwprogramma.

Dit leidt tot aanpassingen in de *Omgevingsvisie* en de *Omgevingsverordening*.

4.6.2 Gewijzigde rol provincie n.a.v. wijziging Huisvestingswet 2014

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

In het kader van de aanpassing van de Huisvestingswet 2014 heeft de provincie een formele adviesrol gekregen op wijzigingen van regionale/gemeentelijke huisvestingsverordeningen en is er aan aantal verplichte adviespunten.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

De taakomschrijving van de provincie ten aanzien van het leveren van advies over een nieuwe of gewijzigde huisvestingsverordening wordt geactualiseerd. Gemeenten zijn verplicht een advies te vragen aan Gedeputeerde Staten als een huisvestingsverordening wordt vastgesteld danwel wordt gewijzigd. Gedeputeerde Staten dienen binnen 6 weken een advies uit te brengen.

Dit leidt tot aanpassingen in het *Omgevingsprogramma* en de *Omgevingsverordening*.

4.6.3 Sturing op voldoende locaties voor asielopvang

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Op 1 februari 2024 is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (ook bekend als de Spreidingswet) in werking getreden. Hiermee hebben gemeenten een wettelijke taak

om asielopvang te realiseren. De provincie Zuid-Holland wil samen met gemeenten verantwoordelijkheid nemen in de maatschappelijke opgave om meer en kwalitatief betere asielopvang te realiseren. Asielopvang betreft een nieuwe stedelijke ontwikkeling met een maatschappelijke functie. Het uitgangspunt is dat locaties passen binnen de kaders van het Omgevingsbeleid van de provincie. Voor grotere locaties zijn maatwerkoplossingen bespreekbaar. Ook kunnen GS, onder voorwaarden, ontheffing verlenen. Het ontheffingsinstrument kan alleen worden ingezet voor incidentele situaties. Als meerdere keren ontheffing is verleend, is het wenselijk om nieuw beleid met aangepaste regels te ontwikkelen.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Momenteel zijn gemeenten bezig met planvorming en ontbreekt het aan voldoende casuïstiek waarin structurele belemmeringen duidelijk worden. De Omgevingsverordening wordt daarom nog niet aangepast. Wel zijn de Omgevingsvisie en het Omgevingsprogramma aangepast, waarbij de ondergrens van minimaal 250 opvangplekken wordt losgelaten als voorwaarde voor een ontheffing. Daarnaast is opgenomen dat nevenactiviteiten (zoals flexwonen) onder voorwaarden ook door gemeenten kunnen worden meegenomen in de tijdelijke aanvraag voor asielopvang.

Dit leidt tot aanpassingen in de *Omgevingsvisie* en het *Omgevingsprogramma*.

4.6.4 Sturing op voldoende Huisvesting voor ouderen

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

In de Omgevingsvisie is de urgentie aangegeven om vanwege de toenemende vergrijzing voldoende voor ouderen geschikte woningen te programmeren. In het Afsprakenkader en Richtlijnen Wonen en zorg voor ouderen zijn definities geformuleerd voor nultredenwoningen, zorggeschikte woningen en geclusterde woonvormen.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

In de *Omgevingsvisie* en het *Omgevingsprogramma* zullen de definities van nultredenwoningen, geclusterde woonvormen voor ouderen en zorggeschikte woningen worden geactualiseerd conform het Afsprakenkader en Richtlijnen Wonen en zorg voor ouderen.

4.6.5 Anticiperen op wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De minister voor VRO heeft op 13 februari 2025 het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting naar de Tweede kamer gestuurd (Kamerbrief bij tweede nota van wijziging Wet versterking regie volkshuisvesting 13-2-2025). De verdere behandeling en de inwerkingtreding van het wetsvoorstel en de lagere wet- en regelgeving is (op moment van schrijven) niet bekend. De invulling van het wetsvoorstel kan nog wijzigen.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

In het huidige omgevingsbeleid is op de belangrijkste onderwerpen al voorgesorteerd op het wetsvoorstel. Het wetsvoorstel is toegestuurd aan de Tweede kamer, maar nog niet behandeld en mogelijk nog onderhevig aan wijzigingen. Afhankelijk van het verloop van het traject van het wetsvoorstel brengen we het Omgevingsbeleid (Omgevingsvisie, -programma, -verordening) in lijn met de vastgestelde wet, eventueel nog in het kader van het ontwerp of de vaststelling van de Herziening

2025. Dit geldt ook voor de ladder voor duurzame verstedelijking, die wordt aangepast in samenhang met de Wet regie volkshuisvesting.

Dit leidt mogelijk tot aanpassingen in de *Omgevingsvisie*, het *Omgevingsprogramma* en de *Omgevingsverordening*.

4.6.6 Ramingen & prognoses

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

In het ruimtelijk voorstel is aangegeven dat het niet vanzelfsprekend is dat we wonen altijd ruimtelijk faciliteren op basis van (behoefte)ramingen en prognoses. De wetgever geeft aan met het Besluit versterking regie volkshuisvesting ook te willen regelen dat het in eerste instantie aan het Rijk is om gegevens voor Nederland, per provincie en per regio te verzamelen en te publiceren.

Afhankelijk van de ontwikkelingen, overwegen we de passage met betrekking tot de woningbehoefteraming aan te passen.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Dit leidt mogelijk tot aanpassingen in de *Omgevingsvisie*, het *Omgevingsprogramma* en de *Omgevingsverordening*.

4.7 Natuur

4.7.1 Bos en bomen (400 ha n.a.v. aangenomen motie)

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Bossen en bomen leveren veel verschillende ecosysteemdiensten en dragen bij aan diverse provinciale opgaven zoals CO2 opslag, recreatie, gezondheid (o.a. door versterken immuunsysteem en verminderen van stress), biodiversiteit en klimaatadaptatie (tegengaan hittestress en opvang overmatige neerslag). In 2020 heeft het Rijk samen met alle provincies de bossenstrategie vastgesteld. Het doel is het verbeteren van de kwaliteit in bestaande bossen en de realisatie van 37.000 hectare extra bos in Nederland. Dit is een stijging van 10% meer bos dan voorheen. De provincie Zuid-Holland heeft een belangrijke rol in deze strategie. In 2020 bestond slechts 3% van het landschap in Zuid-Holland uit bos. Zuid-Holland staat dan ook, net als andere provincies, voor de lange termijn voor een grote opgave. Er is binnen het NPLG door het rijk een conceptverdeling tussen de provincies gemaakt en voor Zuid-Holland is 1150 ha bosuitbreiding als doelstelling opgenomen. Sinds 2020 is in Zuid-Holland het bos- en bomenbeleid verder uitgewerkt en zijn kansen voor bosuitbreiding verkend. Dit ook naar aanleiding van de Motie 1117 De Spade de grond in & de Motie 1142 Duurzaam bos- en bomenbeleid. Uit de beleidsverkenningen blijkt dat er ruimte is om in 2030, 400 bosuitbreiding te realiseren. Bij behandeling van de “Ruimtelijke koers naar een toekomstbestendig Zuid-Holland van 13 februari 2024” is via een amendement verzocht om deze 400 ha als beleidsdoelstelling vast te leggen in de ruimtelijke koers. Deze 400 ha in 2030 leggen we nu ook als beleidsdoel vast in het Omgevingsbeleid.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

In de *Omgevingsvisie* wordt, onder Beleidsdoel 5-1 Gezonde natuur; Versterken natuur en landschapswaarden, enkel de tekstuele toevoeging gedaan dat de 400 ha bosuitbreiding in 2030 gerealiseerd wordt.

4.7.2 Groenblauwe dooradering

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Met de herziening omgevingsbeleid 2024 is voor de Groenblauwe dooradering voor het eerst een doelstelling opgenomen in het Omgevingsbeleid. Gelijktijdig is er gewerkt aan een concrete uitwerking hoe de groenblauwe dooradering vorm zou kunnen krijgen. Deze uitwerking is onderdeel van de herziening 2025.

In deze herziening wordt ook beleid voor ‘Groenblauwe netwerken’ geïntroduceerd. Dit is dus wat anders dan groenblauwe dooradering. Groenblauwe netwerken gaat over de *hoofdgroenstructuur* van Zuid-Holland als groene contramal van de verstedelijking. Groenblauwe dooradering gaat over het realiseren van een *fijnmazig dooradering* via landschapselementen met als doel het verbeteren van de biodiversiteit (VHR) en water (KRW) en het verduurzamen van de landbouw en met bijkomende kansen voor onder andere de klimaatdoelen en landschappelijke waarden.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Er zijn voor groenblauwe dooradering enkel wijzigingen in het *Omgevingsprogramma*. Er zijn handvatten voor ontwikkeld om de groenblauwe dooradering concreter te maken en meer richting te geven. Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4.7.3 Natuurnetwerk Nederland – aanpassingen begrenzing

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Motivatie en stand van zaken (eventuele) kaart Herbegrenzen NNN bij Herziening 2025.

Voor de volgende gebieden wordt voorgesteld de begrenzing van het NNN te wijzigen bij de Herziening.

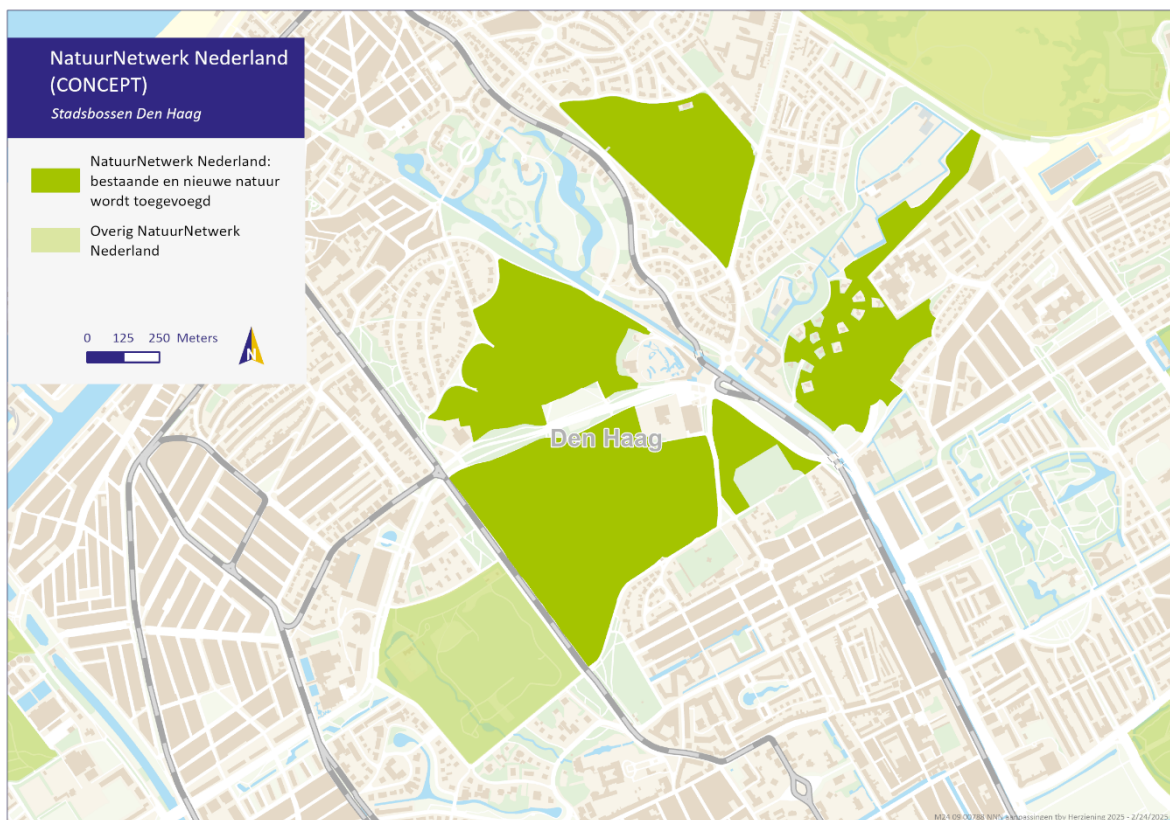
1.Stadsbossen Den Haag	Herziening 2025
2. Oranjebonnen	Herziening 2025
3. Donkse Laagte zuidzijde	Herziening 2025
4. Schonenburgweg Nieuw-Lekkerland	Herziening 2025
5. Brandwijk Alblasserwaard	Herziening 2025
6. Halfweg ZHL	Herziening 2025
7. Ruygeborg zoekgebied/herbegrenzing	Herziening 2025
8.Bilwijk	Herziening 2025
9.Dunea	Herziening 2025
10. Groene Waterparel	Herziening 2025
11. Steengrachtskanaal van gebied naar evz	Herziening 2025
12. Uitdeuken Oranjebonnen	Herziening 2025
13. Uitdeuken Alblasserwaard	Herziening 2025

Motivatie per gebied en illustratie van nieuwe begrenzing

1. Stadsbossen Den Haag

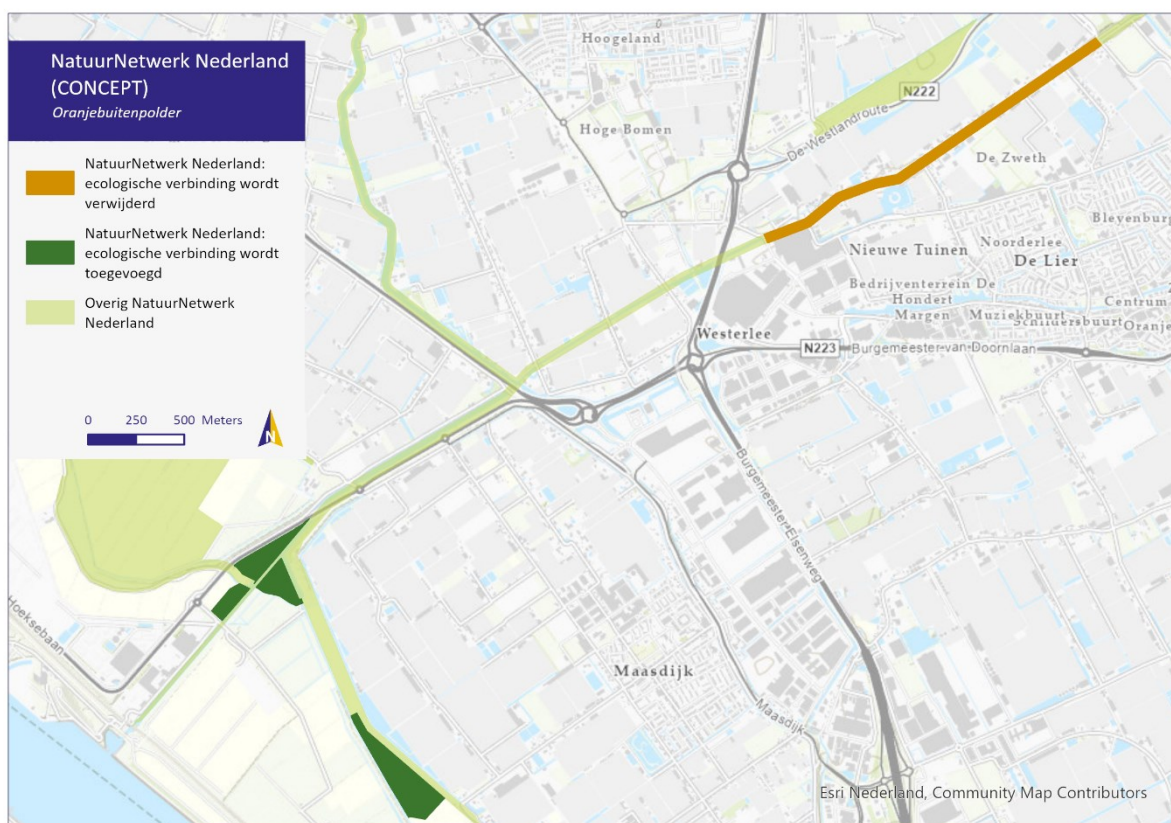
Motivatie: Op verzoek van de gemeente Den Haag worden enkele stadsbossen, waaronder de Scheveningse bosjes, toegevoegd aan het Natuurnetwerk Nederland. De gebieden worden tevens aangeduid als recreatiegebied. Zie verder de motivering hierover in de paragraaf over recreatie.

2.Oranjebonnen

Motivatie: In de Oranjebuitenpolder wordt een extra stapsteen in de ecologische verbindingzone Staalduinse Bos – Oranjeplassen mogelijk gemaakt. De herbegrenzing vindt plaats op verzoek van de grondeigenaar en zelfrealisator het Zuid-Hollands Landschap; hiermee wordt een verbinding binnen een belangrijk natuur- en recreatiegebied gerealiseerd.

3. Donkse Laagte Zuidzijde

Motivatie: Donkse Laagte zuidzijde zijn twee goed functionerende weidevogelpercelen (11,6 ha), die een belangrijke aanvulling zijn op het N2000-gebied Donkse Laagte. De gronden zijn in provinciaal eigendom. De provincie wenst deze gronden met weidevogel-beheeropgave in de verkoop te doen. Door hier de NNN-status op te leggen komen via SNL beheermiddelen beschikbaar, wordt het behoud als weidevogelgrasland verzekerd en de bijdrage aan het behalen van de VHR-doelstellingen duurzaam geborgd. Bovendien is dankzij de herbegrenzing de toekomstig eigenaar verzekerd van SNL-beheervergoeding.

4 Schonenburgweg Nieuw-Lekkerland

Motivatie: Schonenburgweg Nieuw-Lekkerland betreft een belangrijke stapsteen op de verbinding tussen de N2000-gebieden Boezems Kinderdijk en Donkse Laagte. De betreffende agrariër wenst hier via zelfrealisatie natuur te realiseren. Langs de noordzijde van het Achterwaterschap ligt een smalle, min of meer doorlopende natuurverbinding met plaatselijk een hoge natuurwaarde; zo komen daar nog karakteristieke soorten van schrale graslanden voor, zoals de Spaanse ruiter. Zo vormt deze realisatie (13,8 ha) een belangrijke aanvulling voor het realiseren van natuurdoelen en wordt het duurzaam behoud daarvan versterkt.

5. Achterwaterschap Brandwijk

Motivatie: Achterwaterschap Brandwijk betreft het toevoegen van een stapsteen aan de verbindingzone Achterwaterschap – Dwarsgracht – Alblasserwaard. De betreffende agrariër heeft

aangegeven graag zelf natuur te willen realiseren op zijn grond. Door de toevoeging wordt het functioneren van deze verbinding robuuster (7,8 ha).

6. Halfweg ZHL

Motivatie: Het betreffende perceel wordt nu ingericht door het Zuid-Hollands Landschap als natuur maar ligt voor de helft in het NNN. Door de aanpassing van de begrenzing komt het in z'n geheel in het NNN te liggen.

7. Ruygeborch zoekgebied/herbegrenzing

Motivatie: In Gouwe Wiericke werkt de Stuurgroep Veenweiden Gouwe Wiericke in opdracht van de provincie aan de realisatie van nieuwe natuur. Om de hiervoor benodigde grondposities te verkennen is in het verleden een zoekgebied gemarkeerd, waarbinnen de realisatie kan plaatsvinden. In Ruygeborg is de voor het NNN benodigde en beschikbare grondpositie inmiddels bekend én is voldaan aan de benodigde NNN-oppervlakte voor de te realiseren natuur. Hiermee kan de inrichting beginnen. Omdat het zoekgebied ruimer was dan de benodigde grondpositie wil de provincie het overige gedeelte van het zoekgebied en een deel van het NNN dat niet op die plek gerealiseerd zal worden, uit het NNN verwijderen. In totaal wordt hier 23,5 ha uit het NNN én 23 ha NNN uit het zoekgebied gehaald. De overige delen (30 ha zoekgebied en 16,5 ha NNN) worden ingericht (zie figuur 4). Met de afronding van het gebiedsproces in Ruygeborg I en II neemt de kwaliteit van het NNN aanzienlijk toe en is de doelstelling voor de realisatie van het NNN bereikt.

8. Bilwijk Haastrecht

Motivatie: Bilwijk Haastrecht is één van de laatste deelgebieden die wordt ingericht in programma Veenweiden Krimpenerwaard. Voorgesteld wordt de huiskavel van 2,6 ha uit het NNN te halen. Hierdoor wordt het mogelijkheid grond te ruilen door een ander perceel (van 2,4 ha) ter beschikking

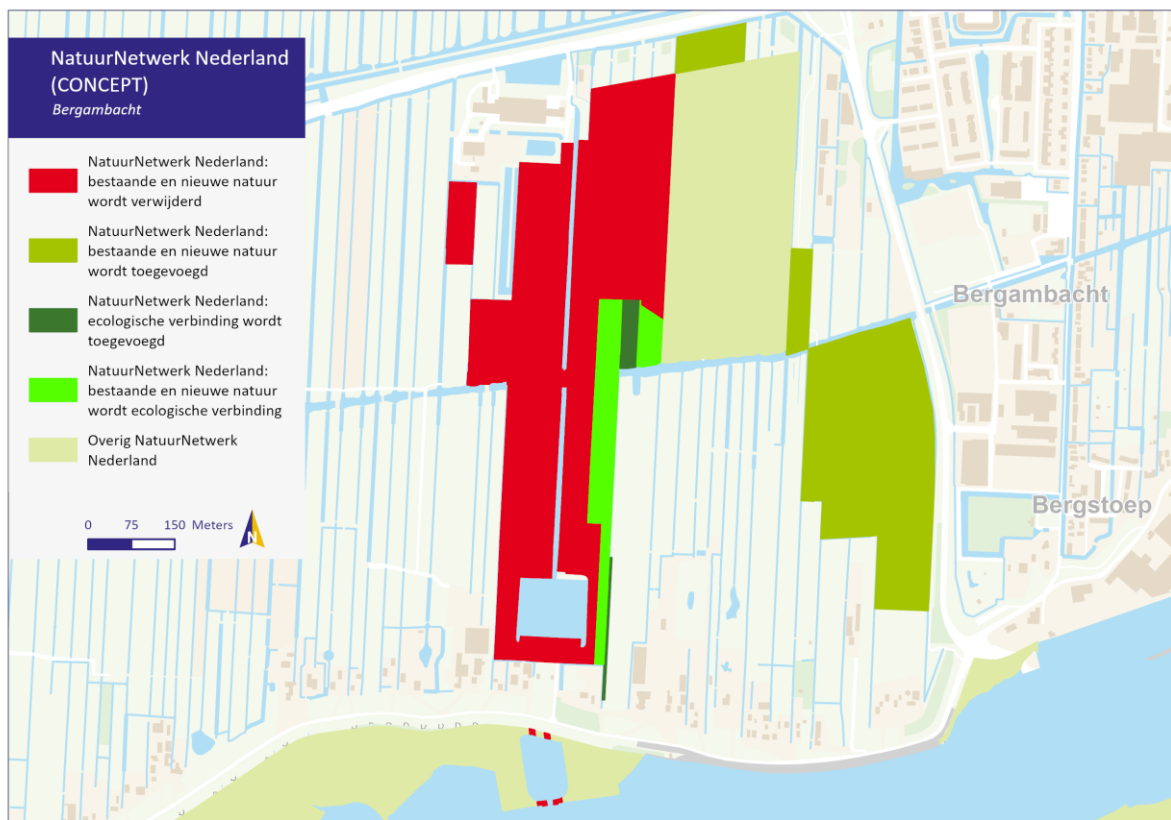
te stellen. Dankzij deze ruil wordt de aanleg van een peilscheiding mogelijk en wordt een verbindingszone met hooiland gerealiseerd. De uit het NNN te verwijderen huiskavel levert geen essentiële bijdrage aan de natuurdoelen omdat het weidevogelgrasland betreft dat dicht bij bebouwing ligt. De (geringe) oppervlakte wordt elders in de provincie gecompenseerd.

9. Dunea

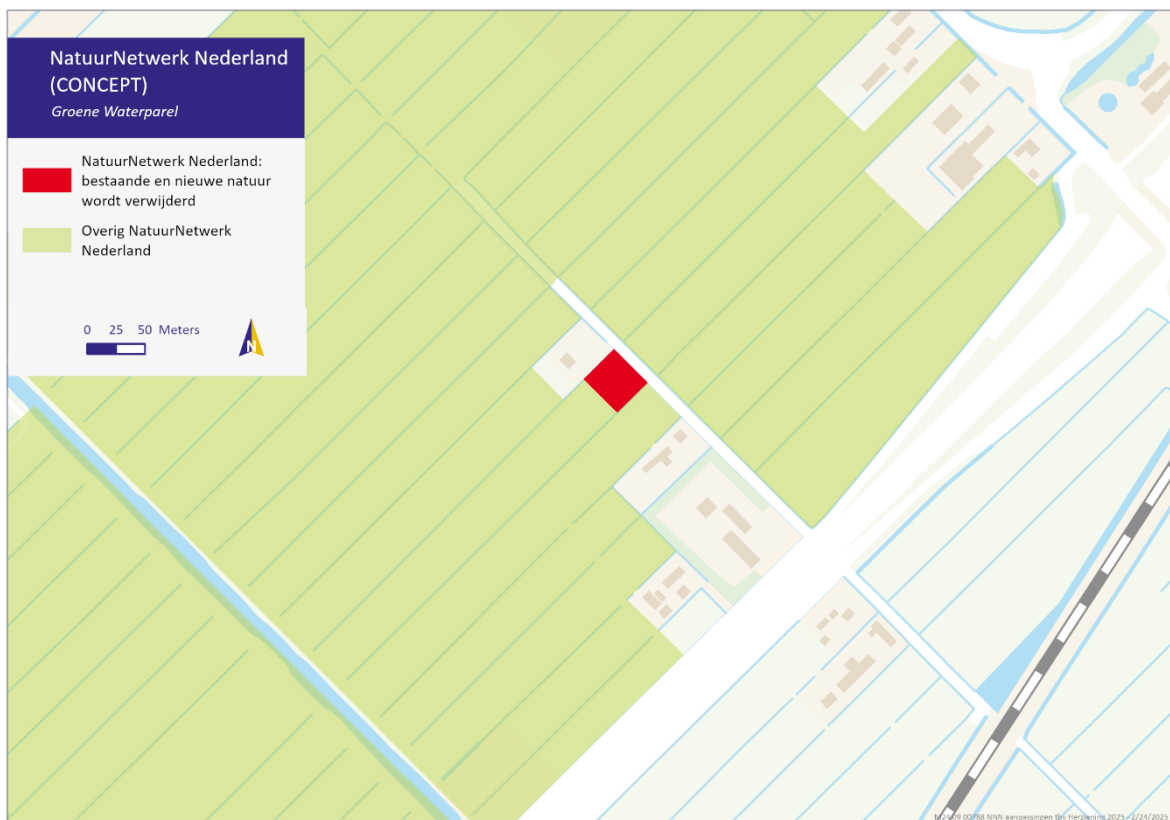
Het NNN bij Bergambacht op het Duneaterrein en omgeving wordt herbegrensd conform het advies van de Stuurgroep Gebiedsontwikkeling Bergambacht West. Dankzij deze herbegrenzing verbetert de kwaliteit en de samenhang van het NNN. Aan deze verbetering wordt vormgegeven door circa 12 ha op het Duneaterrein in te richten als natuurgebied en er tevens een ecologische verbinding te realiseren om dit gebied te verbinden met het buitendijkse NNN langs de Lek. Een onderdeel van deze gebiedsontwikkeling is ook het indeuken van nog niet ingericht NNN om Dunea ontwikkelruimte te bieden voor uitbreiding van de drinkwatervoorzieningen. Als compensatie wordt de aangrenzende Lekweide toegevoegd aan het NNN en als natuur ingericht en beheerd. Deze toevoeging (van de Lekweide) is voorwaardelijk. De provincie is hierover nog in gesprek met de Groenalliantie.

10. Groene Waterparel

Motivatie: De betreffende locatie is bebouwd. Het gaat om 1445 m² met een bebouwing met een schuurtje; de locatie en het formaat zijn dermate klein dat het voor de realisatie van de natuurdoelen niet nodig is.

11. Steengrachtkanaal van gebied naar ecologische verbindingszone

Motivatie: Samen met de gemeente wil de provincie de verbindingszone ‘Steengrachtkanaal’ gaan inrichten. De gemeente kan – als mede-overheid – geen aanspraak maken op de subsidieregeling SKNL. De subsidieregeling SRG is wel opengesteld voor gemeenten, maar alleen mogelijk voor verbindingszones. In de Verordening staat Steengrachtkanaal nu nog aangegeven als ‘gebied’ (groen). We willen dit wijzigen naar verbindingszone (paars).

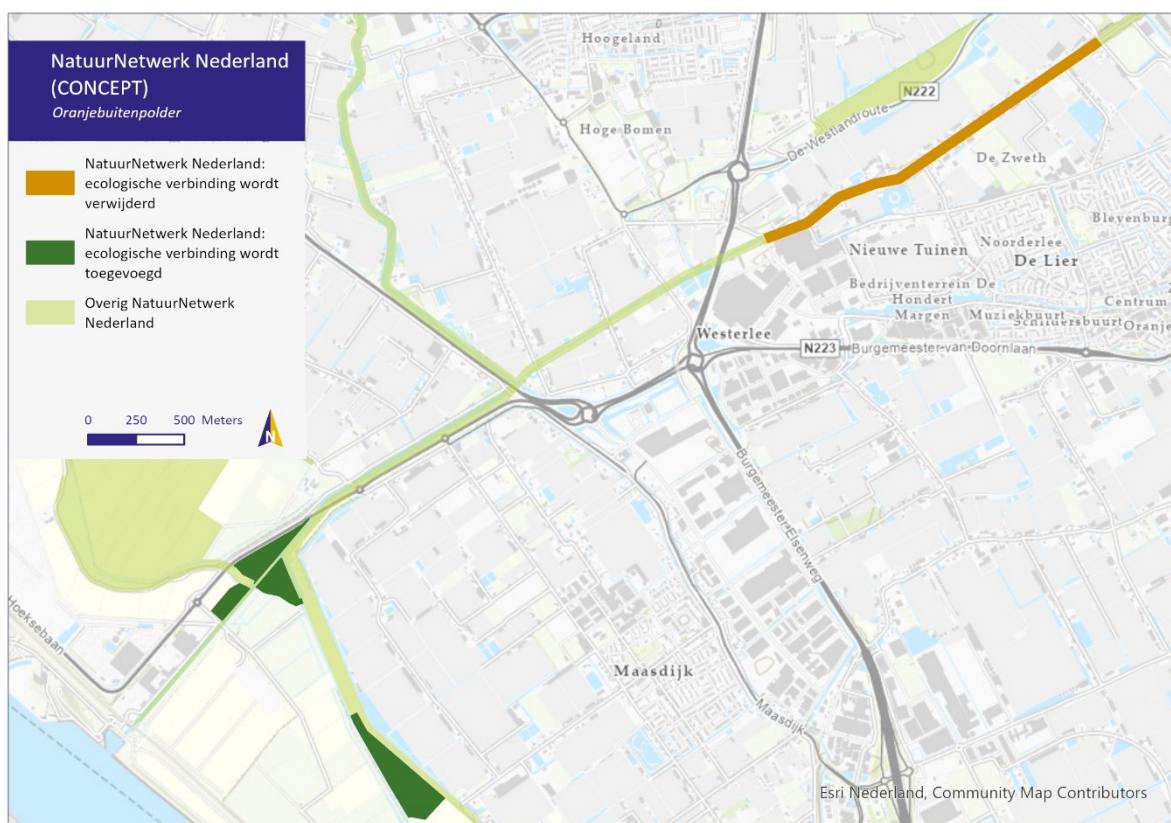
Kaart: Onderstaande kaart is uit de huidige verordening. Deze moet gewijzigd worden (van gebied naar verbindingszone) voor de verbinding Steengrachtkanaal tussen de Vogelaardreef en Halfweg.

12. Uitdeuken Oranjabonnen

Motivatie: Nabij de Oranjabuitenpolder wordt voorgesteld het gedeelte tussen de Kasteelweg en de brug over de Zweth bij de N213 van de verbindingszone 417 Stadslandschap Rijswijk-Naaldwijk uit het NNN te halen (10,2 ha). Dit betreft een intensief bebouwde zone en realisatie van nieuwe natuur is daar vrijwel onmogelijk (zie figuur 1). Door het intensieve gebruik is dit gedeelte geen belangrijk onderdeel van het NNN.

13. Uitdeuken Achterwaterschap Alblasserwaard

Motivatie: Voorgesteld wordt een gedeelte van het Achterwaterschap uit het NNN te halen (34,9 ha). Het Achterwaterschap (gebied) is een brede zone langs het Achterwaterschap (waterloop) en verbindt de N2000-gebieden Boezems Kinderdijk en Donkse Laagte met elkaar. Zowel ten noorden als ten zuiden van dit kanaal is een brede zone als NNN begrensd. Ten noorden gaat deze verbinding worden gerealiseerd en is de robuuste verbinding voor het ecologisch functioneren gerealiseerd. Met dit vooruitzicht wordt aan de zuidzijde de ambitie voor de verbinding beperkt tot een breedte van 20 meter, de resterende oppervlakte wordt uit het NNN gehaald.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

De begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wijzigt in de *Omgevingsverordening*.

4.7.4 Bescherming belangrijk weidevogelgebied – aanpassing begrenzing en instructieregels

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De provincie heeft de inspanningsverplichting weidevogels te beschermen. Deze vloeit voort uit de Europese Vogelrichtlijn. De Europese Commissie heeft Nederland recent nog gewezen op deze inspanningsverplichting door een zogenoemde inbreukprocedure te starten. De provincie geeft langs meerdere sporen invulling aan deze inspanningsverplichting. Zo zijn er diverse subsidies beschikbaar voor het inrichten en onderhouden van gebieden om die geschikt te maken en te houden voor de weidevogels, als onderdeel van de maatregelen voor de boerenlandvogels. Zie hiervoor ook de tekst over het Zuid-Hollandse Programma Landelijk Gebied (ZHPLG). Ook wordt ingezet op het tegengaan van predatie. Om de weidevogelpopulatie te behouden en te beschermen is het daarnaast ook noodzakelijk om gebieden ruimtelijk te beschermen tegen allerlei ontwikkelingen die een bedreiging vormen voor de weidevogels. Een deel van de Zuid Hollandse weidevogelgebieden zijn beschermd gebied als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Omdat een belangrijk deel van de weidevogelpopulatie broedt in agrarisch gebied, heeft de provincie sinds de jaren '90, naast NNN ook agrarische gebieden aangewezen die waardevol zijn voor de weidevogels. Deze gebieden zijn als belangrijke weidevogelgebieden opgenomen in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening. Ruimtelijke

ontwikkelingen met een significant negatief effect op deze weidevogelgebieden zijn alleen onder bepaalde voorwaarden toegestaan en moeten dan worden gecompenseerd.

De huidige begrenzingen van de belangrijke weidevogel gebieden en de bijbehorende regels zijn verouderd en worden geactualiseerd. De huidige kaart is gebaseerd op gebieden waar oorspronkelijk grote aantallen weidevogels voorkomen. Deze basis komt uit de jaren '90. Voor het aanwijzen van de gebieden is destijds uitgegaan van grote globale gebieden met grote dichtheden broedvogelterritoria (35 broedparen weidevogels /100 ha) inclusief omliggende beschermingszones. De kaart is sinds de vaststelling in de jaren '90 slechts licht aangepast en voldoet niet meer.

De weidevogelpopulatie gaat nog steeds achteruit. De huidige aantallen broedvogelterritoria in de beschermde gebieden komen niet overal meer overeen met het eerder gekozen uitgangspunt voor de beschermde status. Om de weidevogelgebieden te beschermen is een andere invulling van de beschermingsgebieden gewenst.

Het voornemen is om in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening:

- de kaarten en regels behorend bij de bescherming van belangrijk weidevogelgebied aan te passen;
- twee beschermingscategorieën voor de bescherming van weidevogelgebieden op te nemen.

Differentiatie in bescherming weidevogelgebieden

Voor de bescherming van de weidevogelpopulaties en om verdere achteruitgang te voorkomen is het van groot belang de nu nog aanwezige gebieden met hoge aantallen broedvogelterritoria extra goed te beschermen. Dit geldt ook voor gebieden met wat minder hoge aantallen, die wel waardevol en kansrijk zijn voor de weidevogels. Dit zijn de gebieden waar kan worden geïnvesteerd om het tij te kunnen keren. Voor de toekomst van de weidevogels is het noodzakelijk om hun leefgebied veilig te stellen.

Een ruimtelijke ontwikkeling in een weidevogelgebied met een hoge dichtheid aan weidevogels heeft logischerwijs een groter en directer negatief effect op de weidevogelpopulatie dan een ontwikkeling in gebieden met lagere aantallen weidevogels. De compensatie van een kwalitatief goed gebied is vaak onmogelijk in de directe omgeving van de aantasting, wat vrijwel altijd tot achteruitgang van de weidevogelpopulatie leidt.

Door differentiatie in de beschermde status van gebieden aan te brengen en de gebieden met hoge populaties strikter te beschermen dan de waardevolle en kansrijke gebieden met (nu nog) lagere aantallen, kan aan beide gebieden passende bescherming geboden worden zonder onnodig ruimte voor andere ontwikkelingen te beperken. Daarom is het voornemen om binnen de bescherming deze twee gebieden te onderscheiden van elkaar. De belangrijke weidevogelgebieden met hoge aantallen en de kansrijke gebieden met minder hoge aantallen weidevogels.

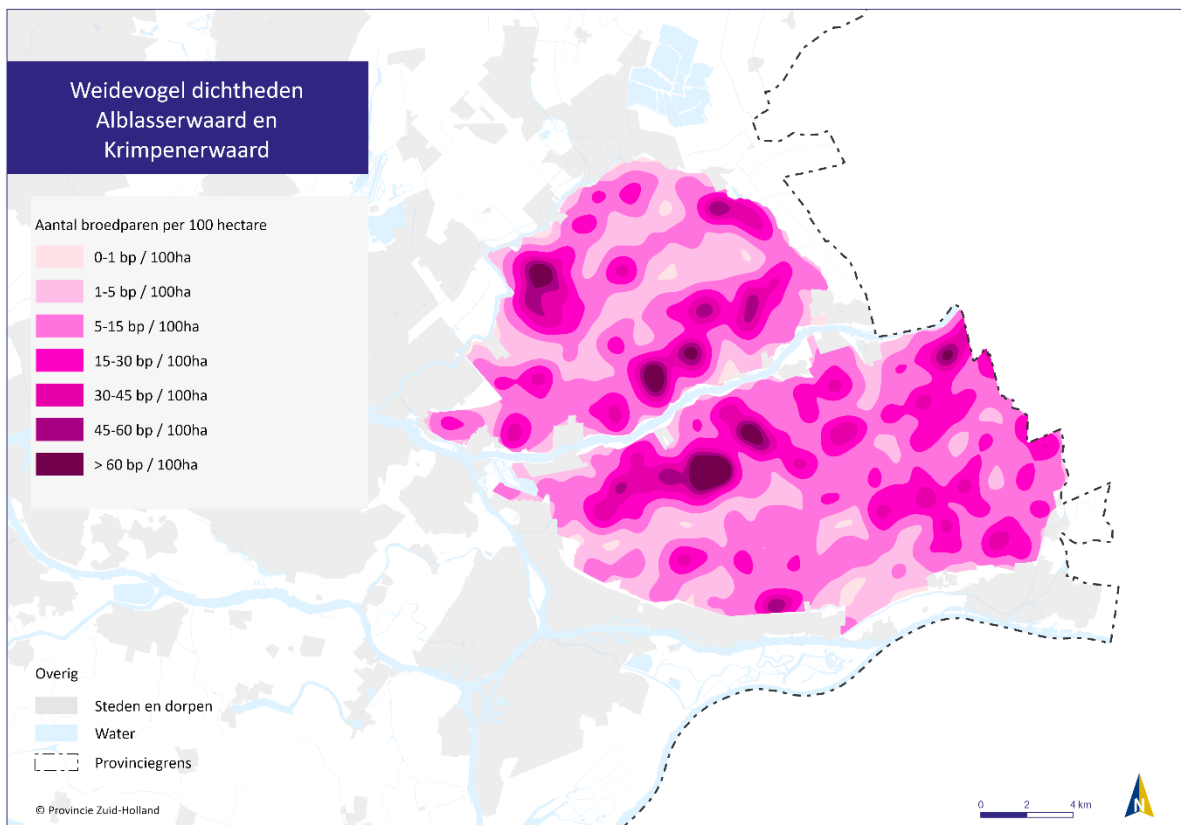
Uitgangspunten opzet nieuwe beschermingsgebieden

De eerste beschermingscategorie, belangrijk weidevogelgebied, wordt bepaald op basis van recente tellingen van hoge aantallen weidevogels. Dit zijn relatief grote gebieden met meer dan 30 broedterritoria/100 ha. Het voornemen is deze onder te brengen bij beschermingscategorie 1

van de regels voor ruimtelijke kwaliteit in de Omgevingsverordening. In beschermingscategorie 1 zijn alleen ontwikkelingen toegestaan die passend zijn bij de maat en de aard van de bestaande kenmerken van een gebied. Dergelijke ontwikkelingen worden ook wel aangeduid als 'inpassen'. Ontwikkelingen met een negatief effect op het weidevogelgebied zijn niet toegestaan. De activiteiten die horen bij de huidige agrarische bedrijfsvoering kunnen in deze gebieden in principe blijven plaatsvinden.

De tweede beschermingscategorie, kansrijk weidevogelgebied, beschermt de agrarische graslandgebieden die in potentie waardevol zijn voor weidevogels. Dit zijn gebieden met (in de huidige situatie) lagere dichtheden weidevogels. Deze categorie wordt onder andere gebaseerd op de kaart van het 'Leefgebied open grasland'. Binnen het 'Leefgebied open grasland' kunnen boeren onder voorwaarden subsidie krijgen voor agrarisch natuurbeheer. In grote delen van deze gebieden wordt al jaren geïnvesteerd in weidevogelbeheer via de ANLb subsidies. Naast de kaart van het Leefgebied open grasland wordt voor de begrenzing van deze categorie gebruik gemaakt van recente weidevogeltellingen en gekeken naar de potentie van de gebieden.

Voor deze kansrijke weidevogelgebieden is het voornemen ze onder te brengen in beschermingscategorie 2 van de regels voor ruimtelijke kwaliteit in de Omgevingsverordening. Binnen deze categorie zijn ontwikkelingen toegestaan die passen bij de maat en de aard van de bestaande kenmerken van het gebied of bij de identiteit van het gebied ('inpassen'), maar wijzigingen of aanvullingen op structuurniveau zijn mogelijk ('aanpassen'). Aantasting van kansrijk weidevogelgebied als gevolg van dergelijke ontwikkelingen is onder voorwaarden toegestaan. Zo moet er sprake zijn van een zorgvuldige locatiekeuze en moet de aantasting worden gecompenseerd. Ook in deze categorie kunnen de activiteiten die horen bij de huidige agrarische bedrijfsvoering in deze gebieden in principe blijven plaatsvinden.

Afbeelding: "Weidevogeldichtheden Alblasserwaard en Krimpenerwaard", gebaseerd op tellingen broedterritoria weidevogels (grutto, Tureluur, scholekster Kievit)

In de huidige situatie bedraagt de totale oppervlakte van belangrijk weidevogelgebied ruim 32.000 hectare. Van de huidige 32.000 hectare belangrijk weidevogelgebied gaat ca. 14.000 hectare naar strikt beschermd (categorie 1). Daarnaast wordt ca. 39.000 hectare als kansrijk weidevogelgebied opgenomen in categorie 2 met minder strikte voorwaarden. Mogelijk vervalt nog een deel. Zo worden de niet-agrarische gebieden nog uit de kaart gehaald.

Met deze voorgenomen aanpassing neemt het totale oppervlak aan beschermd weidevogelgebied toe (van ca. 32.000 hectare naar ca. 53.000 hectare). Bijna een kwart van het beschermde gebied wordt daarbij ondergebracht in beschermingscategorie 1 onder de noemer 'belangrijk weidevogelgebied' en het overig deel onder beschermingscategorie 2 met als titel 'kansrijk weidevogelgebied'.

Aansluiting van begrenzing beschermde weidevogelgebieden in Omgevingsverordening op begrenzing Leefgebied open grasland in het Natuurbeheerplan

Naast de ruimtelijk beschermde gebieden in de Omgevingsverordening, hanteert de provincie nog een kaart die belangrijk is in het weidevogelbeheer. Het gaat daarbij om de kaart van het 'Leefgebied Open grasland' in het Natuurbeheerplan. De kaart van het 'Leefgebied Open grasland' geeft aan waar agrarische collectieven overeenkomsten kunnen afsluiten met boeren voor weidevogelbeheer onder het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). Binnen het ANLb kunnen boeren aan weidevogelbeheer doen in verschillende vormen, zoals uitgesteld maaien, legselbescherming, plasdras of het realiseren van kruidenrijk grasland. Op dit moment komen de begrenzingen van het Belangrijke weidevogelgebied in de Omgevingsverordening en die van het Leefgebied Open grasland in het Natuurbeheerplan deels niet overeen. Deze aanpassing zorgt voor betere aansluiting en daardoor meer eenduidigheid.

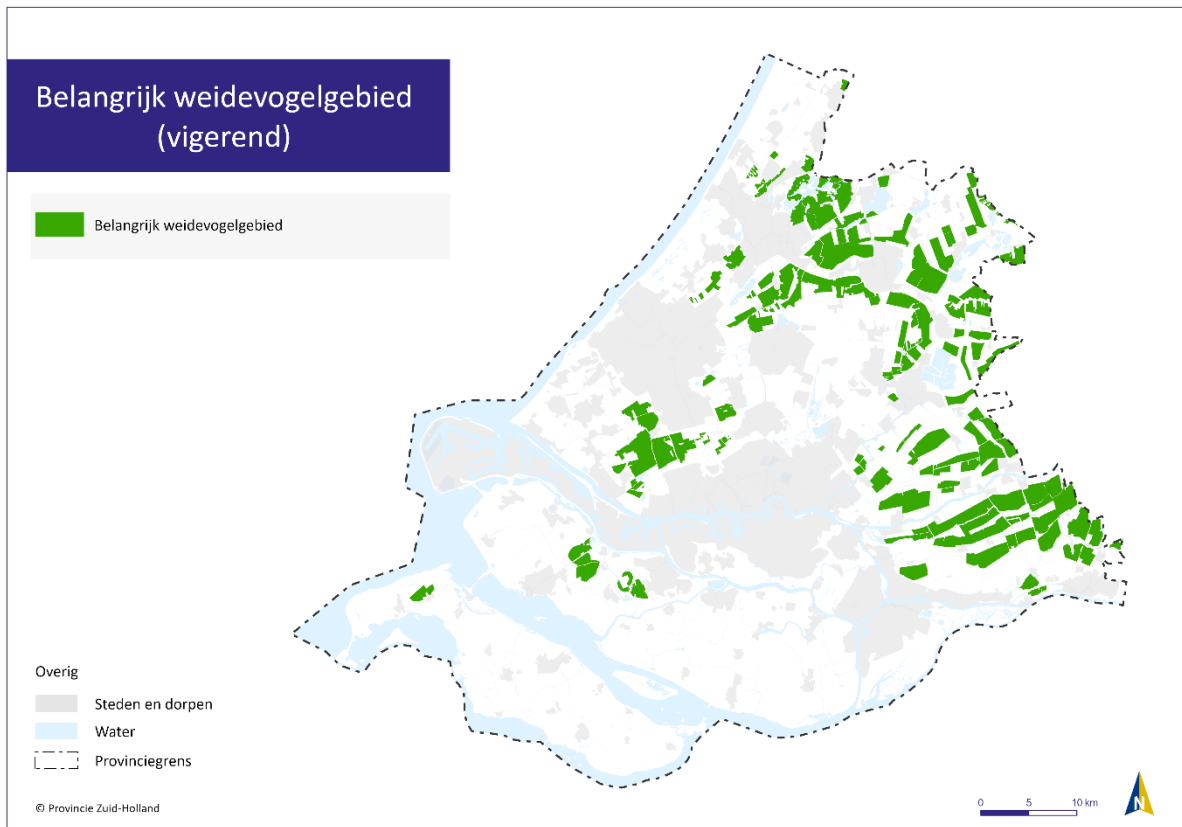
Naast bovenstaande beleidswijziging worden de overige regels met betrekking tot belangrijk weidevogelgebied zoals opgenomen in de verordening en in de beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap geactualiseerd en opgenomen in de verordening.

Er wordt onder andere gekeken of de invulling van compensatie geactualiseerd kan worden zodat er bij compensatieplicht gericht gestuurd kan worden op kwaliteitscompensatie in kansrijke gebieden. Daarnaast wordt een afweging gemaakt tussen gewenste ontwikkelruimte en bescherming van de weidevogelgebieden in categorie 2.

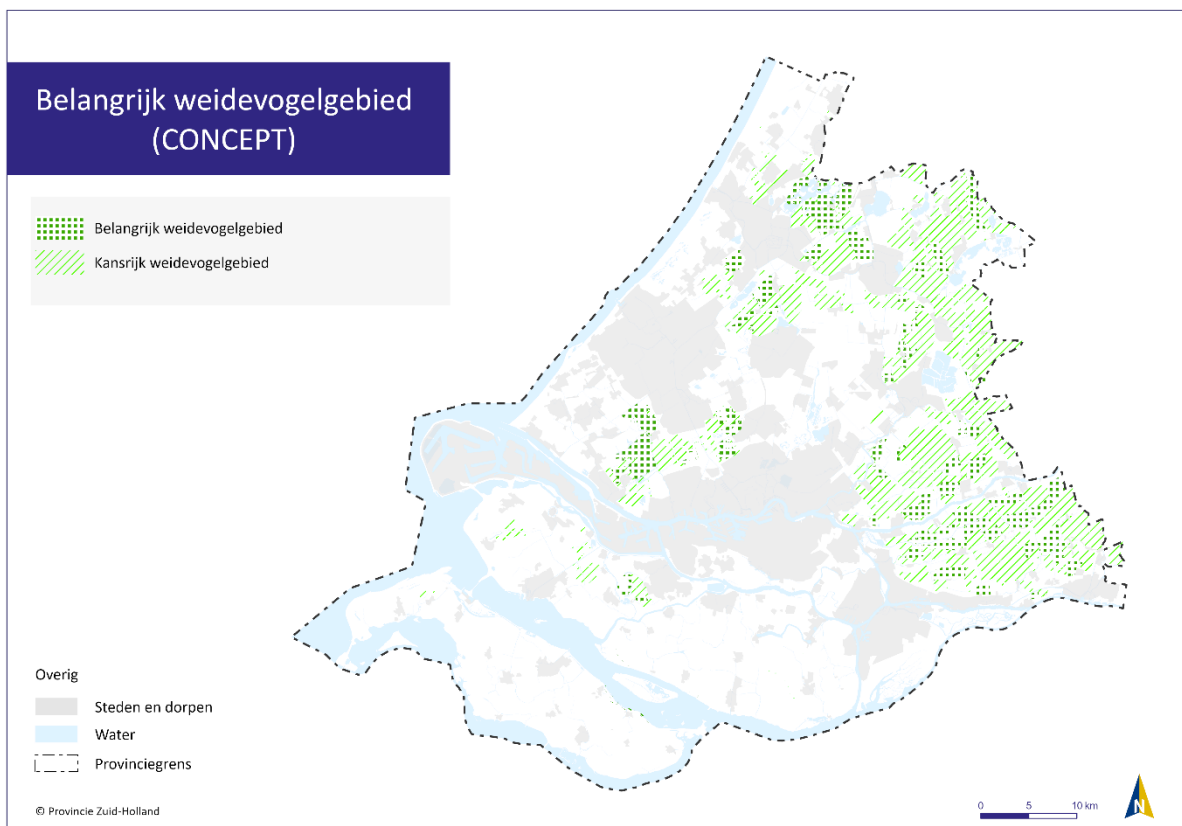
Concept begrenzing weidevogelbeschermingsgebieden

In onderstaande afbeeldingen staat de vigerende begrenzing bescherming belangrijk weidevogelgebied en de concept begrenzing voor de voorgestelde wijziging van de bescherming weidevogelgebieden weergegeven.

Afbeelding: Geometrische begrenzing bescherming belangrijk weidevogelgebied (vigerend)

Afbeelding xx: Concept geometrische begrenzing bescherming weidevogelgebieden

Disclaimer: De begrenzing is nog in ontwikkeling. De belangrijk weidevogelgebieden zijn gebaseerd op tellingen van >30 broedterritoria/100 ha. De kansrijke weidevogelgebieden zijn gebaseerd op tellingen en de kaart van het Leefgebied Open grasland. Het betreft nog een voorlopig ontwerp van de gebieden. De begrenzing wordt nog verder uitgewerkt en aangepast. Zo worden de niet agrarische gebieden nog uit de begrenzing gehaald.

Conclusie: Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Met het voorstel worden in de *Omgevingsverordening* de instructieregels en de geometrische begrenzing voor de bescherming van belangrijk weidevogelgebied aangepast. De kaart wordt aangepast naar twee type gebieden, de belangrijke weidevogelgebieden met hoge aantallen en de kansrijke gebieden met minder hoge aantallen weidevogels. Voor deze gebieden geldt ook een onderscheid in de instructieregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de twee gebieden. De belangrijke weidevogelgebieden worden ondergebracht in beschermingscategorie 1 van de regels voor ruimtelijke kwaliteit, de kansrijke weidevogelgebieden worden ondergebracht in beschermingscategorie 2 van de regels voor ruimtelijke kwaliteit.

Als alternatief worden afzonderlijke regels voor de bescherming van de belangrijke en kansrijke weidevogelgebieden onderzocht, dus los van de regels voor ruimtelijke kwaliteit. Voor de inhoud van de regels maakt dit weinig verschil. Dit hangt samen met de mogelijke aanpassing van de opzet van de regels voor ruimtelijke kwaliteit (zie de tekst over ruimtelijke kwaliteit, elders in dit document). Omdat de bescherming van weidevogelgebieden vooral gaat over de bescherming van natuurwaarden en minder over de bescherming van ruimtelijke kwaliteit, sluiten afzonderlijke regels wellichter beter aan bij het doel van die regels.

Ook wordt bij de verdere uitwerking van de regels gekeken naar de samenhang van de regels voor de bescherming van de weidevogelgebieden met de nieuwe regels voor de bescherming van de open (onbebouwde) ruimte en landbouwgrond.

4.8 Energie

4.8.1 'Duurzaam energiesysteem'

4.7 Energie

4.7.1 Duurzaam energiesysteem

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Het energiesysteem verandert in hoog tempo. Dit is vanwege de meer lokale opwek van energie en de snelgroeiende elektrificatie, maar ook door ontwikkelingen en veranderende energievraag in woningbouw, bedrijvigheid, mobiliteit, etc. Op dit moment hebben locaties in Zuid-Holland al te maken met (dreigende) netcongestie. De komende jaren betekent dit dat de vraag naar energie-infrastructuur groter en meer divers wordt; er moet meer infrastructuur, waaronder stations en verbindingen worden aangelegd. Ook zullen energieopslag en -conversie een belangrijke rol krijgen in het systeem. Hier is (fysieke) ruimte voor nodig, die gevonden en aangewezen moet worden. We regelen daarmee het energiesysteem van de toekomst.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Naar aanleiding van het integraal programeer proces, waar het provinciale Toekomstbeeld Energiesysteem en het de pMIEK-rapportage (provinciaal MeerjarenProgramma Infrastructuur, Energie en Klimaat) onderdeel van zijn, worden de volgende wijzigingen doorgevoerd.

Omgevingsprogramma

Voor de maatregel 3.1.5.1 provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) en 3.1.5.2 Stimuleren van flexibiliteit en efficiëntie van het energiesysteem worden de teksten geactualiseerd en aangevuld met urgentie voor netcongestie.

Voor maatregel 3.1.5.3 Ondersteunen realisatie energiehubbs en 3.1.5.4 Ruimte maken voor toekomstige energie-infrastructuur: strategisch ruimtelijke verkenning na zoekgebieden geldt dat deze nieuw toegevoegd worden aan het omgevingsprogramma. Met de beide maatregelen wil de provincie verder werk maken van een efficiëntere benutting van het energiesysteem. Daarnaast worden de mogelijke (potentiële) locaties voor nieuwe energie-infrastructuur verkend. Zo draagt de provincie bij aan het zowel tijdig realiseren van een duurzaam energiesysteem als het in kaart brengen van (toekomstige) ruimteclaims die invloed hebben op de integrale afweging van ruimtelijke ordening in de provincie. Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

Omgevingsvisie

De tekst van beleidskeuze 3.1.5 Duurzaam Energiesysteem wordt geactualiseerd op basis van zowel het Toekomstbeeld Energiesysteem Zuid-Holland in 2050 (vastgesteld op 21 november 2-24) pmiek 2.0. De leidende principes en structurerende keuzes zoals vastgesteld worden in de visie verwerkt. Zodoende kan het energiesysteem zowel duurzaam en robuust als betrouwbaar en flexibel ingericht worden. Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

Omgevingsverordening

Voor de verordening worden nieuwe regels voor derden toegevoegd door de introductie van de energietoets voor nieuwe ontwikkelingen. Op basis hiervan dient bij omgevingsplanwijziging die voorziet zowel in nieuwe (ruimtelijke) functies als bij herstructurering/transformatie rekening gehouden worden met de energetische inpassing van deze functie op het energiesysteem. Gevraagd wordt hier een energieparagraaf waarbij gemotiveerd wordt hoe de aanvullende belasting past binnen het energiesysteem.

Daarnaast worden voor elektriciteitsopslagsystemen (EOS) regels gesteld om te kunnen sturen op het al dan niet accommoderen van desbetreffende systemen en de energetische inpasbaarheid hiervan in het energiesysteem, waarbij twee uitgangspunten centraal staan:

- Bijdrage aan opslagvermogen voor balanceren van het landelijke elektriciteitsnet (i.r.t. het benodigde vermogen van 200MV aan opslagcapaciteit dat door TenneT beoogd wordt voor de provincie Zuid-Holland)
- Bijdrage aan het balanceren van het elektriciteitsnet van de regionale netbeheerder door batterijen met een maximaal vermogen van 70MV

Daarnaast zijn beperkte aanpassingen voorgesteld van andere artikelen die betrekking hebben tot EOS. Dit betreft aanpassingen in het ruimtelijk kwaliteitsbeleid, waarbij ingezet wordt op het clusteren van desbetreffende systemen bij bestaande energievoorzieningen (opwek en elektriciteitsinfrastructuur) en het openhouden van de openbare ruimte (o.a. geen belemmeringen van zichtlijnen).

Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4.8.2 Herziening plaatsingsvisie

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Sinds het bepalen van de huidige plaatsingsvisie, waarin windturbines de lijnen van grootschalige infrastructuur volgen, zijn windturbines groter geworden. Hierdoor zijn ze efficiënter en produceren ze goedkopere elektriciteit.

De maat en schaal van de huidige turbines is nu van dusdanig formaat dat een heroverweging van de huidige visie voor het onderdeel langs grootschalige infrastructuur op zijn plaats is. Daarbij merken we dat de opgave dusdanig groot is dat ook gekeken moet worden naar zoekgebieden die momenteel door de visie worden uitgesloten.

GS werken aan heroverweging van de plaatsingsvisie voor windenergie ten noorden van de rivieren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het advies Regionale Energiestrategieën en het Groene Hart van de Provinciale Adviseurs Ruimtelijke Kwaliteit en de inzichten uit het ontwerp onderzoek Groene Energie in het Groene Hart van 2050.

De huidige inzet voor het noordelijke deel van de provincie is clustering van windturbines langs infrastructuur. De overige onderdelen van de plaatsingsvisie worden niet heroverwogen. Onderstaande uitgangspunten blijven dus gelijk:

- Geconcentreerd plaatsen in daarvoor geschikte gebieden en voorkomen van versnippering over de hele provincie;
- Plaatsing bij grootschalige bedrijvigheid (energievragers/havengebied);
- Grootschalige scheidslijnen tussen land en water (daar waar het waait / randen van de Zuid-Hollandse eilanden);

- Voorkeur voor enkelvoudige lijnopstellingen en clusters, in samenhang met en evenwijdig aan de aanwezige infrastructuur en scheidslijnen.

Voor windturbines vanaf 45 meter ashoogte denken we nu aan 3 varianten ter vervanging van de huidige visie in het noordelijke deel van de provincie (buiten Delta en HIC)

- Variant lijnen langs grootschalig infrastructuur/ bestaand beleid+
  - Lijnen langs (Rijks)infra
  - Waar plaats is om uit te groeien tot (samengestelde) langere lijnen (van minstens 5 turbines).
- Variant clusters in het landschap
  - Clusters in grote open ruimtes
  - Waar plaats is om uit te groeien tot clusters (van minstens 4x2 of 3x3 turbines) met landschappelijke samenhang.
  - Keuze tussen open ruimtes is nodig.
- Variant lijnen in het landschap
  - Lange lijnen, volgend aan bestaande landschapskenmerken
  - Waar plaats is om uit te groeien tot (samengestelde) langere lijnen (minstens 5 turbines).
  - Keuze tussen landschappelijke lijnen is nodig.

Daarbij is het nog mogelijk dat een combinatie van de bovenstaande varianten gekozen wordt.

Conclusie: Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

- Het *Omgevingsprogramma* wijzigt op punten, waardoor duidelijker gecommuniceerd wordt dat de provincie het instrumentarium kan gaan inzetten.
- De tekst over het plaatsingsbeleid voor windenergie in de *Omgevingsvisie* en de *Omgevingsverordening* wijzigt mogelijk voor het onderdeel langs grootschalige infrastructuur bij grote windturbines. Hoe de wijziging er uit ziet hangt af van de uitkomsten van het OER. Wijziging van het plaatsingsbeleid en de resultaten van de OER kunnen gevolgen hebben voor bestaande locaties op de Omgevingsverordening voor wind in bijlage 2 (kaart 24). Wijziging van het plaatsingsbeleid en uitkomsten van de OER kunnen ook leiden tot bijstelling van de maatregel Uitwerken RES zoekgebieden zon en wind (3.1.1.5) uit het Omgevingsprogramma.
- Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

Implementatie RES (wind)

Motivatie: Waarom wijzigt de provincie dit nu?

Het Provinciale Omgevingsbeleid biedt momenteel te weinig ruimte voor windenergie aan de RES-partners om de RES-biedingen te halen. Het gaat daarbij om concrete gebieden waarin de provincie windturbines wil toestaan (kaart 24 van de verordening) en de huidige plaatsingsvisie voor het noordelijke deel van de provincie. Voor meer informatie over de heroverweging van de plaatsingsvisie, zie paragraaf 11.2.

De provincie zal een OER (Omgeving Effect Rapportage) uitvoeren, een uitgebreide planmer procedure. In deze OER worden alle technisch haalbare locaties voor windenergie onderzocht. Dit is in lijn met het advies van de commissie MER over de notitie reikwijdte en detail (NRD) voor de regionale planmer in Rotterdam Den Haag. Uiteindelijk zal op basis van de resultaten van het OER gekozen worden om gebieden voor windenergie in bijlage II (kaart 24) toe te voegen.

In RES Rotterdam Den Haag wordt een eigenstandige regionale planMER uitgevoerd. Voor RES Drechtsteden worden op verzoek van de RES-partners vier zoeklocaties voor windenergie onderzocht, die nodig zijn voor de gemeentelijke ambities voor 2040.

Conclusie : Wat wordt aangepast in de omgevingsvisie, het omgevingsprogramma of de omgevingsverordening?

Er wordt voorgesteld om extra zoeklocaties voor wind toe te voegen aan bijlage II (kaart 24) van de Omgevingsverordening om het RES bod te realiseren. Het gaat om de volgende hoeveelheden, die bijgesteld kunnen worden op basis van voorstellen van de RES-partners om (een deel van) het RES-bod op andere wijze te realiseren, de Voortgangsdocumenten RES 2025 en de Monitor RES 2025 van PBL:

- In RES Midden Holland om 318 gigawattuur (GWh), omgerekend 13-18 windturbines van 5,6 MW (240 meter tiphoogte).
- In RES Holland Rijnland gaat het om een resterende opgave van 779 GWh, omgerekend 39-44 windturbines van 5,6 MW.
- In RES Drechtsteden gaat het om 98 GWh, omgerekend zo'n 5 windturbines van 5,6 MW.
- In RES Rotterdam Den Haag om 341 GWh, omgerekend 15-20 windturbines van 5,6 MW.

4.8.3 Warmte

Het doel van de herziening is het versnellen van de warmtetransitie door voor gemeenten, ontwikkelaars en andere stakeholders in kaart te brengen welke optimale energie-infrastructuur opties voor warmtetransport en hoge temperatuur warmte opslag mogelijk zijn in vergelijking met alternatieven (zoals elektrificatie). De resulterende verkenningsgebieden voor warmtetransport en warmte opslag worden opgenomen in kaartmateriaal in de visie. Middels de verkenningsgebieden worden keuzes voor een warmtetracé of warmte opslag sneller gemaakt. Een warmtebedrijf of gemeente worden ontzorgd zodat zij minder hoeven in te zetten op het vooronderzoek. De verkenningsgebieden op de kaart houden rekening met bodem, elektra, natuur, soortenbescherming en water. Er wordt een relatie gelegd met het toekomstbeeld van het energiesysteem (pMIEK). Als onderdeel van de warmte- en energietransitie is het voorkomen van hittestress van groeiend belang. Als onderdeel van de herziening wordt de koude voorziening opgenomen in het provinciale Afwegingskader warmtekeuze waarmee wordt bijgedragen aan een efficiënte koud voorziening als onderdeel van het energiesysteem van de toekomst.

Samengevat zetten we in op drie onderwerpen:

- Verkenningsgebieden voor warmtetracés, dit zijn dus lijnen op de kaart van Zuid-Holland die laten zien waar een transportnet kan komen;
- Verkenningsgebieden voor Hoge Temperatuur Opslag (HTO);
- Het bestaande afwegingskader warmtekeuze wordt uitgebreid met koude.

1. Warmtetracé

Motivatie: waarom verkenningsgebieden opnemen in de omgevingsvisie?

Door een visie op verkenningsgebieden voor de warmtetracés op te nemen kan de provincie de ruimtelijke inpassing in relatie brengen met de kwaliteit van de leefomgeving en voorsorteren op een afweging met verschillende beleidsdoeleinden. Door de schaarse ruimte zal er een afweging gemaakt

moeten worden hoe om te gaan met deze ruimte. Op deze manier wordt het provinciaal beleid telkens gebruikt als meetlat ten opzichte van de relatie met de ruimtevraag van het energiesysteem. Gemeenten hebben aangegeven belang te hechten aan een richting van de provincie op dit onderwerp. Deze visie is nodig om partijen gezamenlijk te laten optrekken en de warmtetransitie te versnellen.

Ruimte, zowel bovengronds als ondergronds, is schaars in de provincie Zuid-Holland. Ontwikkeling van verschillende beleidsonderwerpen in dezelfde ruimte vereist dat de onderlinge verhoudingen en afhankelijkheden in beeld worden gebracht. De energietransitie neemt steeds meer ruimte in beslag, van elektriciteit tot waterstof, van opwek tot opslag. Om de energietransitie goed samen te laten gaan met de andere opgaven in de leefomgeving wordt een visie op warmtetracés ontwikkeld. Op deze manier voldoet de provincie ook aan de vraag van de regio's en gemeenten om toe te werken naar een beeld van de toekomstige leefomgeving gegeven verschillende, relevante beleidsontwikkelingen

Conclusie: wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

In de *Omgevingsvisie* wordt een toekomstbeeld opgenomen voor verkenningsgebieden. Dit heeft betrekking op regio's en gemeenten, waar mogelijk warmtetracés aangelegd kunnen worden. Deze verkenningsgebieden zijn een momentopname. Deze momentopname wordt verwerkt in kaartmateriaal. Het kaartmateriaal zal op gezette tijden moeten worden aangepast naar het dan geldend toekomstbeeld. Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

2. Hogere Temperatuur Opslag (HTO)

Motivering: waarom verkenningsgebieden opnemen in de Omgevingsvisie?

Door een visie op verkenningsgebieden voor HTO op te nemen, kan de provincie de ruimtelijke inpassing in relatie brengen met de kwaliteit van de leefomgeving borgen en voorsorteren op een afweging met verschillende beleidsdoeleinden. Het geeft een helder inzicht in waar verwacht wordt dat HTO aangelegd kan worden en sorteert voor op een integraal ingericht energiesysteem waarbij zorgvuldig rekening gehouden wordt met de schaarse ruimte. Door de schaarse ruimte zal er een afweging gemaakt moeten worden hoe om te gaan met deze ruimte. Op deze manier wordt het provinciaal beleid telkens gebruikt als meetlat ten opzichte van de relatie met de ruimtevraag van het energiesysteem. Daarnaast hebben stakeholders aangegeven dat zij belang hebben bij een positieve houding en een kritische blik van de provincie op dit onderwerp.

Ruimte, zowel bovengronds als ondergronds, is schaars in de provincie Zuid-Holland. Ontwikkeling van verschillende beleidsonderwerpen in dezelfde ruimte vereist dat de onderlinge verhoudingen en afhankelijkheden in beeld worden gebracht. De energietransitie neemt steeds meer ruimte in beslag, van elektriciteit tot waterstof, van opwek tot opslag. Om de energietransitie goed samen te laten gaan met de andere opgaven in de leefomgeving wordt een visie op HTO ontwikkeld. Op deze manier voldoet de provincie ook aan de vraag van de regio's en gemeenten om toe te werken naar een beeld van de toekomstige leefomgeving gegeven verschillende, relevante beleidsontwikkelingen.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

In de *Omgevingsvisie* wordt een duidelijk overzicht opgenomen van waar de provincie verwacht dat HTO ontwikkeld kan worden, afgewogen ten opzichte van andere beleidsdoeleinden in deze gebieden. Deze verkenningsgebieden zijn een momentopname, juist omdat de potentie van HTO zo'n belangrijke rol speelt. Deze momentopname wordt verwerkt in kaartmateriaal. Het kaartmateriaal zal

op gezette tijden moeten worden aangepast naar het dan geldend toekomstbeeld. Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

3. Afwegingskader warmte aanvullen met koude

Motivering: waarom het afwegingskader met een toevoeging van koude opnemen in het Omgevingsbeleid?

Door het afwegingskader warmte aan te vullen met koude en op te nemen in de visie kan de provincie de kwaliteit van de leefomgeving borgen en voorsorteren op een afweging voor verschillende beleidsdoeleinden. Het afwegingskader biedt een vrijblijvend kader wanneer welke warmte-, en koudebron ingezet kan worden. Het afwegingskader warmte en koude draagt bij aan een integrale benadering van de energietransitie in Zuid-Holland.

Het Afwegingskader Warmtekeuze van de Provincie Zuid-Holland is ontworpen om gemeenten te ondersteunen bij het kiezen van alternatieven voor aardgas als verwarmingsbron in de gebouwde omgeving. Dit kader ordent potentiële warmtebronnen op basis van energiekwaliteit, beschikbaarheid en toepasbaarheid, met als doel een betaalbare, duurzame en toekomstbestendige warmtevoorziening te realiseren. In het kader van de herziening van het Omgevingsbeleid is er een groeiend besef van het belang om naast warmte ook koude voorzieningen te integreren. De provincie streeft ernaar de energievraag voor koeling zoveel mogelijk te beperken en vervolgens duurzaam in te vullen.

Om dit te realiseren, is een verkenning uitgevoerd naar een afwegingskader voor koude in de energietransitie. Deze verkenning heeft geleid tot het "Whitepaper: Duurzame warmte én koude voor onze gebouwde omgeving", waarin de eisen en wensen van betrokken partijen zijn geïnventariseerd. Dit whitepaper dient als startpunt voor de ontwikkeling van een geïntegreerd afwegingskader voor zowel warmte als koude.

Conclusie: Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

In de *Omgevingsvisie* wordt het afwegingskader warmte aangevuld met koude. Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4. Actualisering warmtebeleid

Motivatie: waarom een actualiseringsslag maken op de beleidsteksten in het Omgevingsbeleid?

De warmtetransitie is flink in beweging door wetswijzigingen en wijzigingen van nationaal, provinciaal en gemeentelijk beleid. Actualisering van de teksten is daarom nodig.

Conclusie: Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

De wijzigingen worden verwerkt in de bestaande teksten van de *Omgevingsvisie* en het *Omgevingsprogramma* voor de onderdelen 'warmtetransitie gebouwde omgeving' en 'glastuinbouw passend bij de huidige ontwikkelingen en omstandigheden'. Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4.8.4 Zonne-energie

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De provincie heeft regels gesteld over de biodiversiteit op zonnenvelden. Bij aanleg van zonneparken dient deze verbeterd te worden. Vanuit de zonne-sector wordt gewerkt aan het label voor

EcoCertified Solar Parks. Dit label kan benut worden om aan te tonen dat initiatieven voldoen aan de normen voor het verbeteren van de biodiversiteit. Het label is daarbij niet verplicht, maar kan als hulpmiddel voor de beoordeling dienen.

Bij de inwerkingtreding van de Energiewet zal de provincie een rol als bevoegd gezag bij zonnevelden krijgen. Als gevolg van deze voorgestelde wetswijziging wordt de tekst hierop aangepast.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

Actualisering omgevingsverordening

- Bij de ontwikkeling van zonnevelden wordt voor de beheersing van piekbelasting gebruik gemaakt van batterijopslag. Vanuit optimaal en goed gebruik van energie-infrastructuur is het voornemen om de maximale opslag capaciteit gelijk te stellen aan de maximale opwekpiek op basis van het opgesteld vermogen. De uitwerking van deze beperking zal worden opgenomen in de Omgevingsverordening.

Actualisering omgevingsprogramma

- Verwijzing naar het label EcoCertified Solar Parks als mogelijkheid om effect op behoud en versterking biodiversiteit te beoordelen

Actualisering omgevingsvisie

- Verwijzing naar het label EcoCertified Solar Parks als mogelijkheid om effect op behoud en versterking biodiversiteit te beoordelen
- Actualisering bevoegd gezag obv Energiewet

4.8.5 Herziening kleine windmolens (boerenerfmolens)

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

In het coalitieakkoord (2023-2027) staat de wens om kleine windmolens meer ruimte te bieden, met name op het eigen erf. De provincie ziet het als haar verantwoordelijkheid om te waarborgen dat de plaatsing van windturbines niet leidt tot versnippering van het landschap, verstoring van natuurgebieden en dat er negatieve effecten optreden op recreatieve voorzieningen en cultuurhistorische structuren. Met de wijziging van dit beleid ondersteunt de provincie agrariërs in hun bijdrage aan de verduurzamingsopgave door kleinschalige windmolens op agrarische bouwpercelen mogelijk te maken. Hiermee wordt bijgedragen aan de energieonafhankelijkheid van boerenbedrijven en de verduurzaming van de landbouwsector.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

De huidige regels in de *Omgevingsverordening* over kleine windturbines worden aangepast om ruimte te bieden voor hogere windturbines op boerenerven. De huidige regels (artikel 7.76, derde lid van de *Omgevingsverordening*) laten buiten bestaand stads- en dorpsgebied kleine windturbines toe met een ashoogte tot 15 meter, voor zover dat passend is bij de lokale situatie. Kleine en middelgrote windturbines met een ashoogte tot 45 meter zijn mogelijk op locaties binnen bestaand stads- en dorpsgebied of binnen glastuinbouwgebied, voor zover dat passend is bij de lokale situatie. De aanpassing van de regels ten behoeve van boerenerfmolens heeft alleen betrekking op de eerstgenoemde categorie (kleine windturbines buiten bestaand stads- en dorpsgebied).

Hieronder is aangegeven welke aspecten de provincie wil betrekken bij de nieuwe regels voor windturbines op boerenerven. Deze zijn als volgt te groeperen:

- wat (hoogte en aantal windturbines),
- waar (in welke gebieden) en
- hoe (situering op het bouwperceel).

Wat wil de provincie mogelijk maken? Boerenerfmolens met een ashoogte tot maximaal 25 meter en tiphoogte tot maximaal 33 meter worden toegestaan op agrarisch bouwpercelen. In grootschalige landschappen op grootschalige erven (zeekleipolder en droogmakerij op klei) is tot maximaal 30 meter ashoogte en tiphoogte tot maximaal 38 meter mogelijk op agrarische bouwpercelen. In provinciale kroonjuwelen (uitgezonderd kroonjuweel Biesbosch) zijn boerenerfmolens met een ashoogte tot maximaal 15 meter en tiphoogte tot maximaal 23 meter mogelijk op agrarische bouwpercelen. De verhouding tussen rotordiameter en ashoogte heeft als richtlijn 1:1 of kleiner, waarbij deze verhouding in geen geval groter is dan 1,15:1.

Onder de 10 meter tiphoogte zijn er geen beperkingen aan het aantal boerenerfmolens per agrarisch bouwperceel. Per agrarisch bouwperceel zijn maximaal twee boerenerfmolens mogelijk met een ashoogte van maximaal 15 meter en maximaal 1 windturbine met een ashoogte van meer dan 15 meter.

Waar wil de provincie dit mogelijk maken? De provincie wil boerenerfmolens mogelijk maken in de gehele provincie met uitzondering van de volgende gebieden:

- Natura2000 gebied, inclusief een bufferzone afhankelijk van de doelsoorten;
- NNN gebied;
- Weidevogelgebied, waarbij boerenerfmolens de verstoringafstand van het agrarisch bouwperceel in nabijgelegen weidevogelgebied niet mogen vergroten.

Daarnaast zijn windturbines niet toegestaan in de volgende categorieën beschermd cultureel erfgoed:

- molenbiotopen, waarbij een minimale afstand van 200 meter tot de molen wordt overwogen;
- bijzondere molenbiotopen;
- daar waar molenbiotopen elkaar overlappen;
- tussen molens die een functionele samenhang hebben;
- kasteelbiotopen;
- gebieden met hoge of zeer hoge bekende archeologische waarden;
- Werelderfgoed Kinderdijk;
- Kernzones 1 en 2 van Werelderfgoed Neder-Germaanse Limes;

met hoge of zeer hoge bekend archeologische waarde.

De molenbiotoop van traditionele windmolens kent een beschermingszone tot 400 meter. Overwogen wordt dit voor boerenerfmolens te beperken tot 200 meter.

Hoe worden de boerenerfmolens gesitueerd? De boerenerfmolen kan alleen geplaatst worden op een locatie die ecologisch en landschappelijk passend is. Dit betekent in ieder geval dat wordt voldaan aan de richtpunten ruimtelijke kwaliteit, dat de molen achter de voorste rooilijn wordt

geplaatst, dat de molen onderdeel uitmaakt van het ruimtelijk erfensemble en dat gepaste afstand wordt bewaard tot waterpartijen, bebouwing en beplanting. Daarbij kan de boerenerfmolen maximaal 35 meter afstand houden van het erfensemble. De provinciale handreiking boerenerfmolens biedt verdere aanknopingspunten voor ecologische en landschappelijke inpassing.

De nieuwe regeling in de Omgevingsverordening Bovenstaande aspecten worden betrokken bij het opstellen van de ontwerpregels voor boerenerfmolens. Niet alle aspecten hoeven te landen in de regeling zelf, omdat veel aspecten al worden beschermd door bestaande regels in de verordening. De regeling zal ruimte laten aan de gemeente om een goede afweging te maken, waarbij een motivering nodig is om de onderbouwen dat het plaatsen van boerenerfmolens passend is bij de lokale situatie.

4.9 Externe Veiligheid

4.9.1 Nieuw beleid op energiedragers

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Het is op dit moment juridisch mogelijk om dicht tegen de grote woonkernen een grootschalige ammoniakterminal (voor de op- en overslag van ammoniak) te realiseren. De gevolgen voor de omgeving zijn echter breder dan enkel vanuit de opslagtank geredeneerd en kunnen nu niet allemaal worden meegenomen in de beoordeling. De verwachting is dat op korte termijn vanuit de markt initiatieven zullen komen voor zo'n ammoniakterminal. Daarom is een nieuwe ruimtelijke afweging en mogelijk aanvullend beleid nodig. Dit met als doel zowel bedrijfsleven als omgeving duidelijkheid en voldoende veiligheid te bieden. Achtergrond: Niet alle energievoorzieningen lenen zich voor elektrificatie, dus zal er in de toekomst ook gebruik gemaakt worden van moleculaire energiedragers. Hiervoor bestaan verschillende opties zoals waterstof, ammoniak als waterstofdrager, Liquid Organic Hydrogen Carriers (LOHCs) en methanol. In de markt dienen zich verschillende ammoniak-initiatieven aan. Er is industriële ervaring met de productie en opslag van ammoniak, het is relatief makkelijk en efficiënt te produceren uit groene stroom en heeft een hoge energiedichtheid. Nadeel is dat ammoniak een giftig gas is, waardoor incidenten onder bepaalde omstandigheden tot grote aantallen slachtoffers kunnen leiden. De ammoniakketen heeft bovendien invloed op andere opgaven zoals de stikstofuitstoot. De provincie is bevoegd gezag voor de vergunningverlening van Seveso bedrijven (bedrijven waar met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen wordt gewerkt), maar mag het vervoer van gevaarlijke stoffen niet meenemen in de beoordeling van de vergunningaanvraag. Dit terwijl de afstand tussen risicobron en risico-ontvanger tijdens het transport het kleinst is. Daarnaast is binnen het haven industrieel complex de op- en overslag en het kraken van ammoniak op veel plekken omgevingsplantechnisch mogelijk, omdat er bij het bestemmen van de huidige functies geen rekening is gehouden met de grootschalige op- en overslag van ammoniak. Voor initiatieven op korte termijn door marktontwikkelingen is daarom een nieuwe ruimtelijke afweging en mogelijk aanvullend beleid nodig. Daarnaast is het belangrijk dat de industrie meer duidelijkheid krijgt, zodat de energietransitie versnelt kan worden.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

De provincie wil dat de transitie van het haven industrieel complex in balans is met de omgeving en dat de omgevingsveiligheid minimaal op een vergelijkbaar niveau blijft dan wel verbetert. Dit gaat met name om de toepassing, verwerking, op- en overslag van gevaarlijke stoffen op grote schaal die het risicoprofiel van het haven industrieel complex veranderen. Tegelijkertijd wil de provincie dat de haven zijn economische positie kan behouden en versterken. Hiervoor zal de provincie een maatregel opnemen in het *Omgevingsprogramma*. In de beleidsmaatregel wordt beschreven op welke veiligheidsaspecten inzet van de provincie is te verwachten. Voor de concrete tekst(wijziging)en in het Omgevingsprogramma, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4.10 Daadkrachtig provinciaal bestuur

4.10.1 Participatiebeleid

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

In 2018 is de huidige participatievisie vastgesteld door Provinciale Staten. De afgelopen vijf jaar is er gewerkt met deze visie en de bijbehorende principes. Er zijn nieuwe inzichten opgedaan over participatie, de doorwerking van participatie en de wensen en behoeften binnen de organisatie.

Daarnaast zijn er een aantal veranderingen in de samenleving, zowel qua wetgeving (oa. Omgevingswet & Wet Versterking participatie op decentraal niveau) als behoeftes in de maatschappij aan meer actieve betrokkenheid bij de gehele beleidscyclus.

Nieuwe inzichten en opgedane ervaringen alsmede deze veranderende maatschappelijke context vraagt om een actualisatie en solidere inbedding van het participatiebeleid van de provincie.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

Omgevingsvisie

Er wordt een nieuw onderdeel participatie toegevoegd aan de sturingsfilosofie van de Provincie Zuid-Holland. Daarnaast wordt er een onderdeel participatie toegevoegd aan de nadere uitwerking van beleidskeuze 1.1.2: Daadkrachtig Provinciaal Bestuur.

Omgevingsprogramma

Er worden twee maatregelen toegevoegd aan beleidsdoel 1-1 Krachtig decentraal bestuur, namelijk:
1.1.2.4: Organiseren van Participatie
1.1.2.5: Participatie bij Omgevingsvergunningen

Participatieverordening

De Participatieverordening van de provincie is zelf geen instrument binnen het Omgevingsbeleid maar wordt wel aangepast naar aanleiding van bovenstaande beleidswijzigingen. De voorziene wijzigingen in de Participatieverordening zijn daarom als extra bijlage meegeleverd.

4.10.2 Digitaal bestuur

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De provincie wil door de toenemende afhankelijkheid van de digitale infrastructuur en de daarmee gepaard gaande risico's haar digitale autonomie versterken en gemeenten ondersteunen.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Dit leidt tot aanpassingen in de *Omgevingsvisie* (1.1.2 Daadkrachtig Provinciaal Bestuur) en het Omgevingsprogramma (1.1.2.1 Digitaal bestuur).

4.11 Cultuur en Erfgoed

4.11.1 Erfgoed beschermen in de omgeving

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

In toenemende mate staat er druk op de fysieke leefomgeving in het buitengebied, onder meer door woningbouw, de energietransitie, klimaatverandering en natuurontwikkeling. Dit vergt beleidsvorming waarbij scherpe keuzes gemaakt moeten worden over het gebruik van de ruimte. Erfgoed willen we behouden, maar biedt ook kansen voor onder meer leefomgevingskwaliteit, gezondheid en economische ontwikkeling. Cultuurhistorisch waardevolle landschappen en erfgoedensembles, waaronder het provinciaal beschermd erfgoed en werelderfgoed, hebben daarbij onze speciale aandacht, evenals het behoud van ons archeologisch bodemarchief.

Conclusie : Wat wordt aangepast in de Omgevingsbeleid?

Met de Biografie van Zuid-Holland als inspirerend instrument versterken we onze proactieve inzet in het beleidsvormingsproces en koppelen we ruimtelijke ontwikkelingen aan het beleven en benutten van erfgoed. We hebben bijzondere aandacht voor ruimtelijke ontwikkelingen in én rond Werelderfgoed, met name Kinderdijk. Dit om het werelderfgoed niet alleen te behouden, maar ook te benutten voor educatie en publieksbereik. Om adviezen voor ruimtelijke plannen verder te verbeteren ontwikkelen we handreikingen voor provinciale kroonjuwelen en actualiseren we de cultuurhistorische atlas van Zuid-Holland.

Dit leidt tot aanpassingen in de Omgevingsvisie.

4.11.2 Provinciale erfgoedlijnen zichtbaar en beleefbaar

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

In het coalitieakkoord hebben we de ambitie opgenomen om de erfgoedlijnen te herijken.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

De erfgoedlijnen zijn inmiddels herijkt. We zijn begonnen met een erfgoedlijn Maritieme Industrie (transitie van erfgoedlijn Waterdriehoek) en een uitbreiding van de erfgoedlijn Trekvaarten.

Dit leidt tot aanpassingen in de Omgevingsvisie.

4.11.3 Rijksmonumenten en historische molens in goede staat

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De Erfgoedmonitor 2024 constateert restauratieachterstanden bij religieus, industrieel, agrarisch erfgoed en verdedigingswerken. In alle provincies wreekt zich bovendien het ontbreken van een landelijke regeling voor grote restauraties. Klimaatverandering en transitie hebben grote impact op de toekomstbestendigheid van ons monumentaal erfgoed. Uit onderzoek is gebleken dat de taakuitvoering van kleine gemeenten wat betreft erfgoed niet altijd voldoende is.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

De provincie blijft zich inzetten voor restaureren en herbestemmen van rijksmonumenten en het (groot) onderhoud van historische windmolens. Via de subsidieregeling wordt aandacht besteed aan categorieën monumenten met een grote restauratieachterstand. De aanjagersfunctie erfoed gaat zich met name richten op de grotere en complexe kwesties rond de restauratie en herbestemming van erfoed waarbij actuele opgaven als verduurzaming, klimaatadaptatie en bodemdaling aan de orde zijn. Hiernaast wordt in 2025 een nieuwe (meer uitgebreide) werkwijze ten aanzien van IBT geïmplementeerd waarbij met name de kleine gemeenten in beeld komen. Met de partners in het molenveld bepalen wij hoe de subsidie voor groot onderhoud van de molens het best kan worden ingezet.

Dit leidt tot aanpassingen in het *Omgevingsprogramma*.

4.11.4 Molenbiotopen

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Op 30-09-2024 heeft de provincie een brief ontvangen van de Rijnlandse Molenstichting waarin wordt verzocht om alsnog een molenbiotoop op te nemen voor de Klaas Hennepoelmolen in Warmond. Naar aanleiding hiervan is het volledige Zuid-Hollandse molenbestand nagelopen en toen kwam er nog een tweede inmiddels complete traditionele en rijksmonumentale molen naar boven die eveneens geen molenbiotoop aangewezen heeft gekregen: De Regt in Nieuw-Lekkerland. Omdat beide molens niet verschillen van alle andere molens in de provincie die allemaal wél een aangewezen molenbiotoop kennen, wordt een dergelijke zone alsnog vast gelegd in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening en opgenomen in de geometrische begrenzing van molenbiotopen.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Dit leidt tot aanpassingen van de molenbiotopen in de *Omgevingsverordening*. Zie de Bijlage voor de concept kaart.

4.11.5 Archeologie beschermen en zichtbaar maken

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Het huidig archeologisch depot is in toenemende mate ontoereikend (capaciteit en klimatologische omstandigheden) om aan onze wettelijke taak (Erfgoedwet) tot het behoud van archeologische vondsten en documentatie te kunnen blijven voldoen. In 2024 is het Verdrag van Faro geratificeerd die de mens, samenleving en hun relatie met erfoed centraal stelt. Klimaatverandering en bodemdaling hebben in toenemende mate invloed op archeologie in onze bodem. We vinden het belangrijk dat gemeenten toegerust zijn in hun wettelijke taken ten aanzien van archeologie. Archeologie als provinciaal belang hebben wij geregeld in onze Verordening. De komende jaren zullen wij de terreinen van provinciaal belang, samen met de gemeenten, actualiseren. Tevens zetten wij in op het ontwikkelen van onderzoekskaders ten behoeve van archeologisch onderzoek.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

De komende jaren wordt toegewerkt naar een nieuw archeologisch depot. Met de gemeente Katwijk is hiertoe een intentieverklaring aangegaan. In verband met Faro actualiseren we ons beleid op publieksbereik en publieksparticipatie. Ook zetten wij in op kennisvergroting, zodat we beter zicht krijgen op de archeologie in onze bodem en de invloed van klimaatverandering. We ondersteunen

gemeenten bij hun archeologiebeleid en de uitvoering van hun taken. We actualiseren de terreinen van provinciaal belang en de provinciale onderzoeksagenda. Dit leidt tot aanpassingen in de *Omgevingsvisie*.

4.11.6 Cultuurparticipatie

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Bevolkingsgroei en verstedelijking, verandering in cultuurbeoefening, financiële krapte en personeelstekort hebben invloed op de vraag naar ondersteuning door de basisvoorziening cultuurparticipatie Zuid-Holland. Daarom doen we in 2024/2025 onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de basisvoorziening cultuurparticipatie. Met het Rijk en gemeenten hebben we afspraken gemaakt over samenwerking op het terrein van cultuurbeoefening (bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening 2025-2028) en op thema's die gericht zijn op het verbinden van cultuur met sociaal-maatschappelijke en economisch opgaven (Cultuurconvenant Zuid-Holland 2025-2028).

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

De uitkomst van het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de basisvoorziening wordt benut als input voor het beleidsperspectief c.q. de herijking van het afsprakenkader basisvoorziening cultuurparticipatie. Een op de (toekomstige) behoefte toegesneden ondersteuning van cultuurbeoefening draagt bij aan een sterk ecosysteem voor cultuurbeoefening in Zuid-Holland en heeft een positief effect op de brede welvaart in Zuid-Holland.

Dit leidt tot aanpassingen in de *Omgevingsvisie*.

4.11.7 Ondersteuning openbare bibliotheken Zuid-Holland

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Dat wat op dit moment in de Wsob als een open opdracht aan gemeenten, openbare lichamen en provincies is geformuleerd zal een wettelijke taak worden vanaf 2026. Vanaf dan geldt een zorgplicht van provincies voor de provinciale ondersteuningsinstelling en van gemeenten voor de lokale bibliotheek. Vanaf dat moment wordt de provincie geacht toe te zien op de taakuitoefening door gemeenten (Interbestuurlijk toezicht). In het Bibliotheekconvenant 2024 - 2027 hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Koninklijke Bibliotheek, De Stichting Samenwerkende POI's Nederland en de Vereniging van Openbare Bibliotheken afspraken gemaakt over de bijdrage van de openbare bibliotheekvoorzieningen aan bepaalde maatschappelijke opgaven.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

We passen ons Omgevingsbeleid aan op de wijziging van de Wsob en de nieuwe IBT-taak voor bibliotheekwerk. We vragen onze provinciale ondersteuningsinstelling binnen hun taakuitoefening aansluiting te zoeken bij de focus uit het landelijk bibliotheekconvenant.

Dit leidt tot aanpassingen in de *Omgevingsvisie*.

4.12 Landbouw

4.12.1 Toekomstbestendige landbouw

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Toekomstbestendige landbouw

In de herziening van het omgevingsbeleid van 2024 heeft de provincie de beleidskeuze Toekomstbestendige landbouw opgenomen in de omgevingsvisie. Daarmee is het eigenstandige belang van een toekomstbestendige landbouw voor Zuid-Holland geborgd. In het omgevingsprogramma is toen een eerste aanzet gemaakt voor de uitvoering van die ambitie. Deze uitvoeringsstrategie is de afgelopen tijd verder uitgewerkt en aanvullingen worden nu voorgesteld voor het Omgevingsprogramma.

Via het beleid voor toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling gaan we ook landbouwgrond beschermen tegen bebouwing. Voldoende landbouwgrond ziet de provincie als een randvoorwaarde voor een toekomstbestendige landbouw in het licht van voedselproductie en een realistische extensiveringsopgave en agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

De provincie overweegt het verbod op het uitsluiten van boom- en sierteelt buiten het aangewezen boom- en sierteeltgebied te beperken tot “de teelt van houtachtige gewassen ten behoeve van de verkoop van die gewassen”. Het gaat dan om de teelt van gewassen die jaarrond een impact hebben op het landschap. Er is geen dringende reden om de teelt van andere siergewassen, zoals eenjarige planten, vaste planten en bollen uit te sluiten op plekken waar open grondtuinbouw en akkerbouw ook niet zijn uitgesloten.

Beschermen landbouwgrond

Via het beleid voor toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling gaat de provincie landbouwgrond beschermen tegen bebouwing. Voldoende landbouwgrond ziet de provincie als een randvoorwaarde voor een toekomstbestendige landbouw in het licht van voedselproductie en een realistische extensiveringsopgave en agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

Begrip boom- en sierteelt

In artikel 7.59 van de Omgevingsverordening zijn regels opgenomen over agrarische bedrijven. Onder meer is bepaald dat het toevoegen of uitbreiden van boom- en sierteelt, buiten het aangewezen boom- en sierteeltgebied, moet worden uitgesloten in het Omgevingsplan. Een begripsbepaling van boom- en sierteelt ontbreekt in de verordening. In oudere verordeningen van de provincie was hierover wel een begripsbepaling opgenomen, maar abusievelijk is die vervallen. Het ontbreken van een begripsbepaling leidt tot onduidelijkheid over de reikwijdte van het verbod op boom- en sierteelt. Om rechtsonzekerheid te voorkomen zal daarom opnieuw een begripsbepaling worden opgenomen.

De nieuwe begripsbepaling heeft alleen betrekking op boom- en sierteelt bij agrarische bedrijven buiten het aangewezen boom- en sierteeltgebied. Er is ook nog een begripsbepaling nodig voor boom- en sierteeltbedrijven die zijn gevestigd binnen het aangewezen boom- en sierteeltgebied. Hiervoor is overleg nodig met de gebiedspartners. Dit zal daarom geagendeerd worden voor een volgende herziening.

De provincie overweegt het verbod op het uitsluiten van boom- en sierteelt buiten het aangewezen boom- en sierteeltgebied te beperken tot “de teelt van houtachtige gewassen ten behoeve van de verkoop van die gewassen”. Het gaat dan om de teelt van gewassen die jaarrond een impact hebben

op het landschap. Er is geen dringende redenen om de teelt van andere siergewassen, zoals eenjarige planten, vaste planten en bollen uit te sluiten op plekken waar open grond tuinbouw en akkerbouw ook niet zijn uitgesloten.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

In het *Omgevingsprogramma* worden enkele maatregelen aangevuld. Voor de concrete tekst(wijziging)en, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

In de *Omgevingsverordening* wordt het verbod op boom- en sierteelt buiten het aangewezen concentratiegebied, vervangen door een verbod op “de teelt van houtachtige gewassen ten behoeve van de verkoop van die gewassen”.

4.13 Recreatie

4.13.1 Recreatiegebieden

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De provincie heeft regels vastgelegd met betrekking tot de (on)mogelijkheden voor ontwikkelingen in de natuur- en recreatiegebieden in Zuid-Holland. Deze regels hebben als doel de gebieden alsmede de kwaliteit en samenhang van deze gebieden te behouden en te beschermen. De planologische bescherming van recreatiegebieden valt onder beschermingscategorie 2.

Om de grenzen in overeenstemming te laten zijn met de bestaande situatie, worden de geometrische begrenzingen in overeenstemming gebracht met de werkelijke situatie. Zo is duidelijk van wat er onder de bescherming valt en wat niet (bijvoorbeeld een doorgaande weg of achtertuin van een particulier) en wordt er tevens meer consistentie in de aanwijzing hiervan aangebracht. Dit zullen dus kleine wijzigingen zijn, welke technisch van aard zijn. Anderzijds worden er wijzigingen worden gedaan naar aanleiding van zienswijzen op de herziening van 2024 of naar aanleiding van verzoeken van gemeenten die de provincie wil overnemen. Daarbij gaat het om grotere wijzigingen. Dit betreft de Uitwaayer, de noordrand van het Oostvoornse Meer en 't Weegje.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het omgevingsbeleid?

Omgevingsverordening:

De provincie is voornemens om voor recreatie in de herziening 2025 een aantal wijzigingen door te voeren ten aanzien van begrenzingen van recreatiegebieden.

4.13.2 Recreatief hoofdnet fiets

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Dat er aan de hand van het NWB de viewers en kaartlagen aangepast worden/revisie krijgen naar de werkelijke route ipv een lijn van A naar B? Dit is in het verleden erin geslopen en wordt nu technisch gewijzigd.

Daarnaast is er bij de vaststelling van het netwerk toegezegd om het netwerk met enige regelmaat te actualiseren. Gemeenten en andere wegbeheerders worden in staat gesteld om wijzigingsverzoeken in te dienen.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het omgevingsbeleid?

Omgevingsverordening:

De provincie is voornemens om voor recreatie in de herziening 2025 een aantal wijzigingen door te voeren ten aanzien van de exacte ligging van het recreatief hoofdnet fiets. Dit zullen kleine wijzigingen zijn, welke technisch van aard zijn. Bijvoorbeeld omdat de ligging niet in overeenstemming is met de bestaande situatie.

4.13.3 Haagse stadsbossen beschermen (natuur en recreatie)

Motivatie: Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

De gemeente Den Haag heeft aan de provincie verzocht de Haagse stadsbossen toe te voegen aan het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Het gaat onder meer om de Scheveningse Bosjes. Ecologisch onderzoek heeft aangetoond dat ze een waardevolle en robuuste toevoeging voor het NNN betekenen. Deze natuurwaarden gaan samen met het huidige recreatieve gebruik, voor wandelen, fietsen etc. Door ze de beschermingscategorie 1 van het NNN toe te kennen worden ze beschermd, zodat natuurwaarden behouden blijven voor toekomstige generaties. Door de toekenning van de beschermingscategorie 2, recreatiegebied, brengt de provincie tot uitdrukking dat de natuurwaarden in dit gebied samengaan met het recreatieve gebruik. Maatregelen voor natuurbeheer en -ontwikkeling mogen het recreatieve gebruik dus niet inperken en andersom mogen nieuwe recreatieve ontwikkelingen niet ten koste gaan van de natuurwaarden.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Omgevingsverordening:

Op verzoek van de gemeente is de provincie voornemens de Scheveningse bosjes beschermingscategorie 1 NNN toe te kennen en tevens de beschermingscategorie 2 recreatiegebied. Daarbij geldt wel als randvoorwaarde dat de gemeente Den Haag de gebieden in het Omgevingsplan een passende functie geeft die zowel de natuurwaarde als de recreatieve waarde borgt. Als alternatief voor de gecombineerde aanduiding NNN en recreatie, overweegt de provincie aan dit gebied de aanduiding “groenblauw netwerk” toe te kennen. Dit is een nieuwe aanduiding die in deze herziening wordt geïntroduceerd.

4.14 Gezondheid en Welzijn

4.14.1 Samenwerken aan een gezond Zuid-Holland

Motivatie: Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

In de maatregel 'Samenwerken aan een gezond Zuid-Holland' wordt op hoofdlijnen inzicht gegeven in het uitvoeringsprogramma wat door Gedeputeerde Staten is vastgesteld. In de maatregel wordt inzicht gegeven in de programmalijnen waarmee wordt gewerkt aan gezondheid en welzijn in Zuid-Holland namelijk: Gezonde leefomgeving, Gezond voedsel en Kennisinfrastructuur.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Het gaat om een nieuwe maatregel in het *Omgevingsprogramma* waarvan de concept beleidsteksten in de bijlage te vinden zijn.

4.15 Mobiliteit

4.15.1 Bereikbaar Zuid-Holland

Motivatie: Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Er zijn wijzigingen aangebracht zodat het ruimtelijk voorstel, wat is vastgesteld door Provinciale Staten, doorwerking krijgt in het beleid voor mobiliteit.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Voor de concrete tekst(wijziging)en in de *Omgevingsverordening*, zie de bijlage bij de internetconsultatie.

4.15.2 Utilitair hoofdnet fiets

Motivatie : Waarom wijzigt de provincie dit beleid nu?

Bij de vaststelling van het netwerk is toegezegd om het netwerk met enige regelmaat te actualiseren. Gemeenten en andere wegbeheerders worden in staat gesteld om wijzigingsverzoeken in te dienen.

Conclusie : Wat wordt aangepast in het Omgevingsbeleid?

Mogelijke wijzigingen zullen vertaald worden in een actualisatie van de netwerkkaart. Deze kaart is een uitwerking van artikel 7.79b van de *Omgevingsverordening*.